

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Câte-va dintre numeroasele „licențe politice” comise de d. O. Goga în activitatea sa poetică

de dr. Alex. Vaida-Voevod

„Stai și te miri cum îndrăznește cineva cu un asemenea bagaj sufletec să bată la poarta noastră, să ceară intrare?”

O. Goga. „Crâmpeie”, pag. 206.

Toate licențele poetice pe cari și le-a permis d. O. Goga în versurile sale, nu sunt nimica în comparație cu licențele poetice pe cari și le-a permis atunci, când a încercat să facă pe diplomatul vieții noastre politice. În rolul de diplomat a dovedit d. Goga, că în momente grele poate fi periculos pentru interesele unui popor întreg celebrul „furor poeticus”, dacă izbucnește în discuții politice în loc să izbucnească, în iambi, dactili ori trohei, — întru slăvirea unui „Lae Chioru” ori a „fetei jidovului — Ida”.

Ori cât îmi este de silă, sunt dator să dau seamă despre aceasta „licență poetică” teribilă a dlui O. Goga.

Era în preajma alegerilor. Comitetul național a delegat o comisie de 10 membri pentru pourparle-urile cu guvernul.

D. Goga, ca membru în comitet, avea cunoștință despre toate fazele acestor discuții. Cum toți membrii comisiei nu puteau sta în permanență la Budapesta, ei se perândau. Făceam și eu parte din aceea comisie de 10.

Odată, chemat telefonic, am mers, împreună cu un alt coleg, la un bărbat politic, om de încredere al guvernului. Numele lui nu este de importanță pentru faptele ce vreau să le comunic și astfel țin să nu comit de-ocamdată în public indiscrețiunea de a-l numi. Să-i zicem Békeffy. D. Goga numească-l dacă află de bine.

D. Békeffy ne comunică ultimatul guvernului, condițiile, pe lângă cari guvernul ne oferea alegeri „curate” și „cinstite”. Nouă nu ni-s-au părut de loc curate și cinstite aceste condiții. Am răspuns deci, că dacă guvernul nu se poate hotărî să ia angajamentul că va observa și față de alegătorii români, cel mai elementar drept constituțional, libertatea și curățenia alegerilor, fără a pretinde în schimb dela partidul național român o transigență incompatibilă cu temelile principale ale partidului, atunci toate tratativele sunt zadarnice.

Luăm ad referendum ofertul, însă suntem siguri, că comitetul îl va respinge, căci partidul național român, având la spate tot poporul român, și fiind strâns solidar, este destul de tare ca să poată lua lupta cu guvernul. Atunci d. Békeffy ne replică: „În conducerea partidului d-voastre nu domnește

solidaritate. Ar fi bine să căutați o înțelegere cu guvernul”. Noi l-am asigurat pe d. intermediator, că solidaritatea în comitet este perfectă și am dat expresiune mirării noastre, de cele auzite declarând, că Exzellența Sa poate susține așa ceva, numai fiind greșit informat, desigur de oameni necompetenți din tabăra lui Mangra.

Cine ar putea însă descrie surprinderea noastră, când d. Békeffy cu cea mai mare liniște ne ripostă:

„Nu, d-lor, elementele tinere sunt foarte nemulțumite cu biroul comitetului, a fost la mine Octavian Goga, dela dansul am primit informațiile cu privire la desbinările dv. interne”.

Am tăcut, ca bătăuți.

*

Era după alegeri. În discuția asupra cauzelor pentru cari nu a isbit partidul național român să impună guvernului alegeri curate și cinstite, mă plângeam unui fost coleg deputat de intrigile lui Mangra-Brote și Slavici. El îmi comunică atunci: „Știu dela Békeffy, că a umblat Goga pe la dansul”. Békeffy mi-a spus: „Mi-a făcut impresia, că a voit să-și ofere serviciile”. („Az volt a benyomásom, hogy fel akart kínálkozni”).

Lucrul mi-s'a părut grozăv. Am căutat să-mi câștig informații exacte.

M'am adresat, deci, unui om de încredere absolută al d-lui Békeffy.

Acest domn, care pe d. Goga nici nu-l cunoaște în persoană, mi-a răspuns:

„Mă întrebați că în ce cadre s'au mișcat negocierile între Octavian Goga și între Exzellența, cunoscută dv.. Ideia conducătoare a acestor discuții a fost din partea dlui Goga ca: **ar trebui căutată legătura, în loc cu conducătorii de până acum, pe cari d. Goga, i-a caracterizat ca nevrednici de încredere din punct de vedere democratic și din punctul de vedere al reformei electorale, cu grupa vrednică de încredere de sub conducerea sa.**

Dânsul, Octavian Goga, reprezintă românimea democratică în contra grupului bătrân, clericalizat. La un ce concret nu au ajuns lucrurile, după ce Goga până acuma nu a fost în stare să facă nici măcar impresia că ar fi capabil de a face politică reală, ci străduințele sale politice au rămas în cadre nesigure, teoretice—fantastice. Din cauza aceasta a fost sistată continuarea negocierilor”.

Faptul că d. Goga, fiind membru în comitet, cu toate că nu făcea parte din comisia de 10, exmisă pentru pourparleurile cu oamenii guvernului, a ținut să facă cunoștința dlui Békeffy, a fost o pasiune particulară a dsale. Credea poate că dsa nu știe face ca „tinăr oțelit”, mai bună ispravă pentru partidul național român, decât noi „bătrânii ramoliți”, „monocorzi”, lipsiți de experiențe și de pricepere politică, cari eram, din încrederea comitetului național, aleși în comisia de zece. Tot românul, și astfel și d. Goga are dreptul de a se ține pe sine nu numai de „născut poet” ci și de „cel mai cuminte român”. Chestie de gust și de înțelepciune.

Din punctul de vedere atât național cât și omenesc, însă nici d. Goga, nici alt membru al partidului național român nu are dreptul să-și permită „licența poetică” de a merge la cutare ori cutare bărbat de stat maghiar spre a-și oferi serviciile sale în contra „grupului bătrân, clericalizat”, adevă în contra comitetului [partidului național român.

Nu are dreptul nici chiar „cel mai mare poet român” să insinueze unui bărbat politic maghiar conducerea partidului național român ca „nevrednică de încredere din punct de vedere democratic și din punctul de vedere al reformei electorale”.

Aceasta faptă a d-lui Octavian Goga, este cu atât mai gravă, cu cât d-sa era informat până în cele mai mici detalii din partea noastră asupra celor mai delicate secrete politice, căci ne încredeam în dansul ca într'un prieten sincer și român cinstit.

Nu califică fapta comisă de d. Goga. Ea se califică de sine.

Este firesc, că comitetul partidului național român după asemenea experiențe, făcute cu d. Goga, ori cât ar fi colectiv și în persoanele singuraticilor membri insultat de d. Goga și de ceilalți oțeliți ai „Tribunei zilelor lui Mangra”, tot nu va putea ca d. O. Goga să ajungă conducător fără conștiința răspunderii faptelor și cuvintelor sale în viața noastră politică și a neamului românesc, să-i deschidă astfel calea spre a putea conspira, în momente de grea cumpănă pentru poporul nostru, în contra existenței partidului național român.

Cine nu știe ce va să zică lealitate între camarazii de luptă pentru cauza poporului român, cine în mod cinic își bate joc de solidaritatea noastră națională, cine e capabil fiind *fiu de preot român* să facă uz față de un bărbat de stat străin, cu intenția de

a se îmbia pe sine, de denunțarea lipsită de adevăr că „românii bătrâni“ sunt „clericaliști“, acela nu poate pretinde, nici chiar dacă ar fi un poet mai mare decât Eminescu, Coșbuc, Dante ori Goethe, să ajungă în numele ideii democratice, dictatorul vieții noastre politice.

„Stai și te miri cum îndrăznește cineva cu un asemenea bagaj sufletesc să bată la poarta noastră, să ceară intrare!“

Dacă d. O. Goga ar cuteza să conteste autenticitatea informațiilor mele de mai sus, îl rog să-și numească doi bărbați de încredere. O să-mi numesc și eu doi. Aceștia își vor alege un prezident și constituți în juru, vor supune unei cercetări dovezile, cari îmi stau la dispoziție.

Dixi et salvavi animam meam.

Desvălire senzațională. Am susținut totdeauna, că „Tribuna“ a fost întemeiată cu scopul ascuns de a pregăti guvernamentalizarea partidului național român. Acesta a fost scopul adevărat al stăpânilor ei: Mangra, Ciorogariu, dr. Oncu. „Tribuna“ consequent a negat acest lucru. Acum, în sfârșit, lovită din toate părțile de dovezile cele mai arzătoare, nefericitul organ „național“ de contrafacere, în numărul său 280 din 22 decembrie v. 1911 este silit să mărturisească asemenea delințentului strămtorat de fasiunile zdrobitoare ale martorilor.

Iată mărturisirea cuprinsă în numărul citat pag. 3, coloana a 2-a:

„Dacă este adevărat, că „Tribuna din Arad s'a înființat cu scopul ascuns de a pregăti guvernamentalizarea partidului național român — și acum, după ce cunoaștem oamenii, nu avem motiv de a ne mai îndoii — tot atât de adevărat este, că Goga și colaboratorii de azi ai „Tribunei“ au meritul incontestabil de a fi mântuit acest ziar din ghiarele trădătorilor“.

Dar stăpânii „Tribunei“ de astăzi sunt, afară de Mangra, tot aceia, cari erau și stăpânii „Tribunei“ de ieri, despre cari însăși „Tribuna“ afirmă că: sunt trădători. Stăpânii

„Tribunei“ sunt și astăzi tovarășii de odinioară ai lui Mangra: protosincelul Ciorogariu și dr. Nicolae Oncu. D. Goga n'a scăpat „Tribuna“ din ghiarele acestora, ci împreună cu dânsii, neizbutind cu guvernamentalizarea partidului național român, încearcă acum ceva mai mult, mai de mare preț pentru unguri, anume: spargerea și în consequență nimicirea partidului național român.

Vom strămtora pe delințenți până își vor mărturisi și acest îngrozitor păcat, de altfel absolut evident, și atunci va urma — osânda.

Consiliu militar. Ziarul „Zeit“ din Viena aduce știrea, că pe la jumătatea lunii lui februarie va avea loc un mare consiliu militar sub prezidenția M. Sale monarhului.

La acest consiliu vor lua parte: moștenitorul tronului Francisc Ferdinand, cav. Aussenberg ministru de război, arhiducii Friederic și Augustin, mareșalul Potiorek, mareșalul cav. Frank, baronul Conrad, Schemua, șeful statului major, Georgi ministrul Landwehrului, Hazai, ministrul honvezimei, cav. Brudermann general de cavalerie, arhiducele Leopold Salvator și colonelul Boog, ca notar al consiliului.

Cu prilejul acesta se vor discuta însemnate schimbări de persoane în corpul generalilor și alte dispoziții de organizare ale acestui corp. Totodată se va vorbi și despre garnizoanele din sudul monarhiei și despre dispozițiile referitoare la acestea. Consiliul acesta este mult mai important decât consiliile din alți ani; de luni de zile ministerul de externe austro-ungar urmărește cu cea mai mare atențiune evenimentele din Balcani, dar mai cu seamă pe cele din Constantinopol și din Salonic.

Sesiunea extraordinară a congresului bisericesc sârbesc. Din Carlovit se comunică: Comitetul congresului a discutat din nou statutul organic votat de sinodul episcopesc și sancționat de M. Sa monarhul. Membrii comitetului au convenit să roage pe primul-ministru ungar, că acesta să exopereze convocarea sesiunii extraordinare a congresului bisericesc. Singurul obiect al acestei sesiuni ar fi respingerea regulamentului noului sinod.

seră tovarăși. Aduc împreună cu ei amintiri din zilele plăcute. În clipa când dau peste Hamlet în dramă, el șovăie sub greutatea unei poveri nesuferite unuia de felul său. Mortul ieșise înarmat din groapă să-i impue o sarcină totodată și prea mare și prea urită pentru el. Este un visător și este chemat să lucreze. Are firea unui poet, și i-se cere să lupte cu îndoită complexitate a cauzei și efectului, cu vieța în realizarea ei practică, despre care nu știe nimic; și nu cu vieța în esența-i ideală, despre care știe așa de mult. El n'are idee ce să facă, și nebulia lui e de a pface nebulia. Brutus întrebuița nebulia ca o mantie spre a-și tăinui spada planului său, pumnalul voinții sale, dar nebulia lui Hamlet e numai o mască pentru ascunderea slăbiciunii.

În născocirea de închipuiri și glume vede o șansă de întârziere. Stăruie jucându-se cu acțiunea, cum se joacă artistul cu o teorie. Se face iscoada faptelor sale, și ascultându-și vorbele știe că nu-s decât „vorbe, vorbe, vorbe“.

În loc de a cerca să fie eroul istoriei sale proprii, el caută să fie spectatorul propriei sale tragedii. Nu crede în nime, și nici în sine; și totuș îndoiala nu-l ajută, fiindcă nu vine din scepticism, ci dintr'o voință împărțită.

Din toate astea Guildenstern și Rosenkrantz nu pricep nimic. Ei se închină și zâmbesc, și la ce zice unul, celălalt ține hangul cu o intonație slabă. Când, în sfârșit, prin mijlocul dramei în dramă, și al schimbului de mângăeri ale actorilor, Hamlet „surprinde conștiința“ regelui, și-l gonește pe ne-

Chestia aceasta va fi desbătută și în adunarea populară, care va avea loc luni în Neoplanta.

Din Austria. Guvernul—Sturghk își dă mare silință să-și poată câștiga o majoritate parlamentară capabilă de lucru care să asigure acțiun a guvernului.

Din Viena se anunță, că cercurile politice de aci judecă în mod foarte pesimist această întreprindere a guvernului. De altfel și acum centrul de gravitațiune al situației nu e în Viena, ci în Praga. Baza tratativelor nu e aplanarea divergențelor ivite în chestiile mari politice, ci chestia naționalităților. Din cauza aceasta unii privesc cu multă neîncredere silințele pentru câștigarea unei majorități și declară, că nu s'a găsit încă baza pentru înțelegere; iar alții dimpotrivă susțin, că probabil în decurs de una—două săptămâni se va putea face înțelegerea între partide. Toate privirile sunt acum îndreptate asupra tratativelor boemo—germane, al cărei obiect principal este chestia folosirea limbii.

Statistică tristă. Sub titlul acesta calendarul din Sibiu „Volks Kalender“ publică o serie de date foarte triste pentru poporul sășesc din Transilvania. Se observă cum se macină zi de zi temelii acestui popor. Sporul după o mie de suflete abia se poate lua de 28. În anul 1909 au emigrat 28000 și s'au reîntors numai 980. Numărul lor total e de 200.000 suflete. În anul acesta numai în trei comune românești le-a succedea de-a pune mâna pe averi streine, pe când averea sășească din 23 sate a trecut în mâna românilor, care e de 263 jughere și 1583 stângini patrați. Starea instrucțiunii e cât se poate de bună. Pe 730 suflete pică o școală normală și pe 2800 suflete o școală medie.

Inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă. Suntem în măsură de a ști că inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă nu se va mai face la 24 ianuarie 1912 după cum era vorba. Desvălire statuei se va face în mai 1912, cu care ocaziune vor avea loc mari serbări.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cercerile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Atât, și nu mai mult...

de Oscar Wilde

Trad. din original de M. Beza.

Forțele emoționale, cum spun undeva în *Intenții*, is tot așa de mărginite în întindere și durată ca și forțele energiei fizice. Micul pahar ce-i făcut să conție atât—poate conține atât și nu mai mult, de-ar fi chiar pline-rase cu vin toate căzile purpurii ale Burgundiei, și de ar sta călcătorii a-dânciți până la genunchi în strugurii strănsi din vile pietroase ale Spaniei. Nu-i greșală mai obișnuită decât a crede că cei ce-s cauzele sau prilejurile marilor tragedii, împărtășesc și simțirile potrivite dispoziției tragice: nu-i greșală mai fatală decât să aștepti asta dela dânsii. Martirul în „cămășa sa de flacăra“ poate privi la fața lui Dumnezeu, dar celui ce grămădește ori mișcă butucii să ardă, întreaga scenă nu este mai mult ca ce este înjunghierea unui bou pentru măcelar, sau prăbușirea unui arbore pentru cărbunarul din pădure, sau căderea unei flori pentru unul ce cosește iarba. Pasiunile mari sunt pentru cei mari cu duhul, și marile evenimente pot fi văzute numai de cei cari-s la o treaptă cu ele.

Nu cunosc în toată drama nimic mai fără comparație din punctul de vedere al artei, nimic mai sugestiv în finețea-i de observație, ca zugrăvirea lui Rosenkrantz și Guildenstern de Shakespeare. Ei sunt prietenii de școală ai lui Hamlet. Li fuse-

norocitul om în groază de pe tron, Guildenstern și Rosenkrantz nu văd în purtarea lui altceva decât o supărătoare călcare a etichetei dela curte. Doar până aci pot ajunge ei în „contemplarea priveliștei vieții cu emoții potrivite“. Ei sunt aproape de însăși taina lui, și nu știu nimic de ea. Ei sunt micile păhare cari pot conține atât, și nu mai mult.

Spre sfârșit se sugerează că, prinși într'o cursă vicleană, întinsă pentru altul, ei dădură, sau pot da, peste o moarte violentă și năpraznică. Dar un sfârșit tragic de acest fel, deși atins de umorul lui Hamlet cu ceva surprindere și dreptate a comediei, într'adevăr, că nu-i pentru niște oameni ca dânsii. Ei nu mor niciodată. Horatio, care spre „a mărturisi drept de Hamlet și de pricina sa celor nemulțumiți“,

„O vreme se lipsește de o fericire și n'astă lume aspră își trage sufletul în durere“.

moare, dar Guildenstern și Rosenkrantz is tot așa de nemuritori ca și Angelo și Tartuffe, și ar fi să se rânduiască cu ei: sunt ceace vieța modernă a contribuit la vechiul ideal de prietenie. Cine va scrie o nouă *De Amicitia* trebuie să le găsească și lor o nișă, și să-i laude în proză tusculană. Sunt tipuri fixate pentru totdeauna. Să-i censurezi ar fi să arăți „o lipsă de apreciere“. Ei sunt numai în afară de sfera lor: asta-i tot. În sublimul sufletului nu-i molipsire. Înaltele gânduri și înaltele emoții sunt prin chiar ființarea lor izolate.

O lovitură de teatru

D. Nicolae Ivan, vicepreședintele partidului național român se vede că nu se poate scăpa de darul de a ne creia situații imposibile, cum era să fie și aceea, de a fi nevoiți să nu-i publicăm scrisoarea de mai la vale:

Domnule director!

Vă rog să binevoiti a publica următoarele rânduri, în cel mai apropiat număr al ziarului DVoastră:

Urmărind cu atențiune polemiile ziarelor noastre, constat cu cel mai adânc regret, că în timpul din urmă discuțiile publicistice au depășit cu totul limita obiectivității și că în locul argumentelor prin cari s'ar putea lămurii situația actuală, au început să lucreze patima și ura cea mai înverșunată. Felul cum d. A. C. Popovici ține să acopere de insulte numele bun și nepătat al scriitorului nostru *Octavian Goga*, nu poate intra nicidecum în părțile mele.

Am convingerea, că omul al cărui scris l-am considerat totdeauna ca o întrupare superioară a aspirațiilor noastre naționale, nu poate fi luat la goană de către unii din bărbații politici ai neamului nostru, pentru care el a luptat cu toată puterea talentului său și pentru care tocmai acum e în pragul închisorii dela Seghedin. Dacă totuși o face cineva, trebuie socotit, cred, numai ca expresiunea propriilor sale păreri izolate.

În orice caz nu pot admite, ca să se tipărească asemenea injurii în organul special al partidului național, pentru care partid *Octavian Goga* s'a expus cu scrisul și cu graiul sub ochii noștri.

În calitatea mea de vice-președinte al comitetului național, îmi implinesc cea mai elementară datorie față de conștiința mea și față de obștea românească, când protestez în publicitate împotriva acestor stări de lucruri, pentru cari nu mă pot angaja la nici o solidaritate, și vă rog să le puneți capăt pentru a feri lumea noastră de aici, de urmările unor desbinări și mai dureroase.

Acest comunicat l-am trimis tuturor ziarelor noastre cotidiene.

Vă rog să primiți asigurarea distinciei mele stime.

Sibiu, în 22 decembrie st. v. 1911.

Nicolae Ivan.

D. Nicolae Ivan vine astăzi cu o nouă lovitură de teatru. Prima a fost în primăvara când cu scrisoarea deschisă împotriva „Românului“.

De atunci a participat la conferința comitetului dela Cluj și *păruse lămurit*. Se vede însă că era un calcul. Credea poate că nu sosise timpul.

De atunci pe la conferința comitetului n'a mai fost văzut. D-sa însă se vede că urmarea tocmai scopul de a nu fi lămurit în comitet spre a putea eși cu scrisoarea de azi.

Dacă indignarea d-lui Nic. Ivan este într'adevăr sinceră, era unde să protesteze mai întâi și dacă nu i-s'ar fi dat toate lămuririle putea să publice scrisoarea.

De atunci ar mai fi putut veni măcar la una din conferințele comitetului, ori să fi solicitat d-sa convocarea lui de urgență. Ni-ar fi cruțat astfel pierderea vremei, să-i comentăm noua scrisoare deschisă. Ca unul, care ochi ar fi avut să vadă și urechi, să audă, ar fi fost cruțat și d-sa să primească răspunsul scrisoarei, cum îi este dat în primul nostru de azi.

Pe d. Goga noi, d-le Nic Ivan, l'am cruțat mai mult ca pe oricare. Nu voim noi să sfărâmăm de florile mărilor pe un om care ne-a fost drag tūror și pe care precum știi nu Bocu et Cie l'a ridicat la înălțimea care l'a amețit.

Dar pentru simpatii literare nu putem lăsa că copilul răsfățat să se joace cu soartea neamului.

D-voastră care urmăriți cu atâta trageră de inimă și cu atâta susceptibilitate tot ce se scrie în „Românul“ la adresa primenitorilor și care vă grăbiți să protestați cu atâta ardoare când ne permitem să răspundem la atacurile lor, unde ați fost până acuma să protestați împotriva calomniilor „Tribunii“ și a insultelor nesocotite ale d-lui Goga la adresa membrilor comitetului național din care faceți parte și al cărui vice președinte aveți onoare încă a fi?

Ori credeți și d-voastră că d. Goga e „Tabu“ și că are toate privilegiile fără ca să aibe nimeni dreptul de a-l atinge?

Considerați dv. și epitetul de cațavencu adresat secretarului general al partidului național român „ca o întrupare superioară a aspirațiilor noastre naționale“?

În tot cazul se cuvenea, credem, că d. N. Ivan să se lămurească mai întâi în comitet și dacă lămuririle nu i-ar fi plăcut avea toată libertatea să procedeze cum crede de cuviință. Astfel însă cum a procedat scrisoarea d-sale apare ca lovitură menită să impresioneze galeria care însă nu va scăpa pe cei ce merg spre naufragiu.

Căci dacă copilul răsfățat primește astăzi palme de vină nu suntem noi, cari am rămas aceiași, ci este el, care a fost prea mângăiat și care acuma se joacă cu focul voind să aprindă casa.

Noi credem că locul d-tale, d-le dr. Ivan, este în rând cu aceia care vor să salveze casa. Dacă nu voești să-ți înțelegi datoria, noi însă ni-o înțelegem și ni-o vom îndeplini.

Până atuncea însă suntem datori în fața dlui Ivan cu o întrebare — nu în fața omului milostiv, ci în fața vicepreședintelui partidului.

Află d-sa de compatibilă surpriza din nou repetată cu scrisorile deschise — în cadrele severe ale conducerii de partid, cu cinstea sa de vicepreședinte?!

Mai ia d-sa răspunderea morală pentru d. Goga — politicianul — nu poetul, căci asta nu i-o cere nimeni — și după cele cuprinse în primul nostru de astăzi, pe cari a trebuit ori ar fi trebuit să le știe?!

Și crede d-sa, că e corect, să solicitați o cinste și să anticipați o injurie, înainte de ce ai fi pe deplin orientat?!

Ce să facem de Anul nou?

Darul de anul nou al „Poporului Român“.

O întrebare simplă, răspuns și mai simplu.

Să aducem toți cărturarii români o mică jertfă materială pentru luminarea poporului nostru.

Fiecare intelectual cu inimă pentru interesele noastre obștești să aboneze câteva exemplare din foaia populară a partidului național român. Aceste exemplare să se trimită apoi la țărani știutori de carte, cari până acuma n'au avut foaie românească în casa lor. Să se aleagă țărani din ținuturile cele mai expuse desnaționalizării, cele mai adormite

sub raportul conștiinței naționale. Maramureșul, Bihorul, Sătmarul, etc. trebuiesc trezite și căștigat pentru partidul național român.

Suntem câteva mii de cărturari. Dacă fiecare dintre noi ar abona, să zicem, câte cinci exemplare, am putea da în mâna poporului cel puțin zece mii de exemplare.

Să facem aceasta, domnilor, vă rog cu toată căldura inimii, acum de sărbătorile Crăciunului.

Nu trebuie să mai explic, ce ar însemna o astfel de faptă pentru cauza, pe care cu drag o servim cu toții.

Inchipuiți-vă: Zece mii de familii românești, cari astăzi zac în întuneric, ar căpăta pe un an întreg lumina culturii naționale. Nu zece mii, ci o sută de mii de familii ar ajunge astfel la lumină. Căci pe lângă o foaie se luminează mai multe familii și capătă îndemn de cetit. Se fac adevărate șezători culturale la casele, unde există o foaie românească și vre-un călindar bun, cu un cuprins bogat și distractiv.

O știm din experiență, mai ales în lunile de iarnă se adună sași vecini la câte un cărturar din popor și ascultă cu adevărată evlavie cele citite.

Intreit este rezultatul realizat prin o astfel de faptă nobilă și românească.

Întăiu: Asigurăm existența materială a organului popular abonat într'un număr atât de mare de exemplare și facem posibilă cea mai bună redactare.

A doua: Deschidem zeci de mii de canale noi pentru cultura națională. Luminăm poporul, îl trezim din letargie, îl ridicăm la demnitatea de om și de român. Îi dăm învătătură pentru toate nevoile vieții. Îi oferim mângăere în năcaș și nădejde într'un viitor mai bun, mai fericit.

A treia: Recrutăm soldaț pentru partidul național român, facem un pas uriaș spre desăvârșirea organizării noastre politice.

Acei țărani, cari se vor deda odată cu cititul, se vor pătrunde de necesitatea sufletească satisfăcută prin citirea unei foi bune, nu vor părăsi acea foaie întreagă viața lor. În viitor o vor abona ei, asigurând astfel un contingent colosal de abonenți și cititori.

Legăți — prin foaie cu mintea și sufletul lor de partidul național român, vor urma îndemnul nostru cu o tărie și perseverență incomparabil mai mare, când țărani noștri vor fi chemați să îndeplinească serviciul de luptători politici sub drapelul partidului național român.

N'avem timp de pierdut. Paralel cu discuțiile ce ne frământă pe noi pe intelectuali, să facem această mare faptă pentru popor.

Să dăm dovezi, că ne iubim poporul, vrem luminarea lui și asigurarea concursului masselor pentru luptele noastre politice.

Barem odată să încercăm aducerea acestei jertfe modeste. Sunt sigur, că roadele unei astfel de fapte ne vor resplăti din belșug.

Suntem câteva mii aceia, cărora ne place să fim considerați de luminători și conducători ai poporului.

Să dăm dovezi faptice, că suntem vrednici de numele ce ni-se dă.

Eu fac începutul modest: Cu poșta de azi am trimis 20 cor. abonamentul pentru cinci exemplare din „Poporul Român“ organul popular al partidului național, cu îndrumarea, să fie trimise la cinci cărturari țărani din Maramureș.

Dr. Vasile Meșter.

Indemnați de fapta frumoasă a d-lui dr. Vasile Meșter am hotărât deschiderea unei liste de subscripție pentru a veni în ajutorul săracilor știutori de carte din ținuturile bătute de întunec.

Nizuim să împărțim, în acest chip, câteva zeci — poate sute... — de abonamente gratuite la „Poporul Român” organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărușul și Săcuimea.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să îplinească aceia ce pot din nădejdele noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai măntuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român” este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român”.

Rugăm ziarele românești de pretutindeni să reproducă acest apel.

S'au înscris următorii:

1. D. dr. Vasile Meșter 5 abonamente p. Maramureș 20 cor.
  2. D-na și d-nul dr. Teodor Mihali 5 abon. 20 cor.
  3. D. Vasile Goldiș 3 abonamente 12 cor.
  4. D. Romul Cioflec 2 abonamente 8 cor.
  5. D. Constantin Noe 1 abonament 4 cor.
  6. D. Nicolae Ștefu 1 abonament 4 coroane.
  7. D. Gheorghe C. Birăescu 1 abonament 4 coroane.
  8. D. Ștefan A. Oprean 1 abon. 4 cor.
  9. D. Victor Cioflec 1 abonament 4 cor.
  10. D. dr. Iustin Marșieu 6 abon. pe jumătate de an, 12 cor.
  11. D. dr. Vict. Bontescu 3 abon. 12 cor.
  12. D-na Eugenia Berescu 1 abon. 4 cor.
  13. D. dr. C. Iancu, adv. Arad 5 abonamente 20 coroane.
  14. D. dr. Ștefan C. Pop, deputat, Arad 4 abon. 1/2 an 8 cor.
  15. D. dr. Aurel Crișan, adv. Aradul-nou 5 abon. 20 cor.
  16. D. dr. Aurel Cioban, adv. Lipova, 5 abonamente 20 coroane.
  17. D. dr. Iacob Hotăran 25 abon. 100 cor.
- Total 89 abon. 356 cor.

China republicană. Luni seara la 6 ore dr. Sun-Yat-Sen a sosit în Nanking, capitala republicei chineze, fiind primit sărbătorește. Intrarea în oraș a președintelui republicei a fost anunțată prin bubuitul a 24 tunuri, iar aclamațiile entuziaste a zece mii de soldați nu mai conțineau. Dr. Sun-Yat-Sen a luat în primire eri la 11 ore înainte de amiaz guvernarea provizorie și a depus jurământul că va îndepărta dinastia dela domnie, că va restabili pacea și va numi un guvern al poporului. După ce își va împlini acest angajament dr. Sun-Yat-Sen, va demisiona, pentru a se face alegerea definitivă de președinte al republicei. Cel dintâi act oficial ce are de îndeplinit guvernul provizoriu este reformarea calendarului. Calendarul se va schimba în așa fel ca prima zi a anului să corespundă cu 1 ianuarie. Potrivit hotărârii lui Sun-Yat-Sen de a îndepărta dinastia și a restabili ordinea, trupele republicane vor începe operațiuni serioase pentru a înfrânge pe dușmanii interni ai republicei și pentru a se afirma în fața celor externi, acum când fiecare moment pierdut contribuie la agravarea situației.

Companiile revoluționare ale diviziei 20 au cuprins San-Hai-Kvanul și prin aceasta au tăiat legătura dintre China și Manciuria. Consulul american din Peking a cerut telegrafic ajutor de trupe dela guvernul Statelor-Unite ca să apere linia ferată dintre Cing-Vang-Tao și Peking.

Home rule. În cercurile politice din Londra se crede, că proiectul home rule va fi prezentat guvernului pe la jumătatea lui martie. Cu aceasta un nou capitol epocal se începe în istoria constituției engleze. Deschiderea parlamentului va avea loc la 14 ianuarie. Se crede, că dezbaterile răs-punsului la mesajul tronului va dura două săptămâni.

Anarhie în Persia. După știrile ce se primesc din Teheran, felul cum știu să facă ordine rușii într-o țară care și-a călcat pe inimă supunându-se unor pretențiuni atât de umilitoare — e mai mult decât barbar. Armata rusească taie și spânzură pe toți acei de cari s'ar putea teme fiind că își iubesc țara; și n'ar fi așa de grav când ar face aceasta numai pentru a stabili ordinea. Intențiunile ei însă nu sunt de cele bune ci în primul rând periculoase existenței statului persan. Au fost executați aproape fără judecată preoții cu oarecare influență ca și membrii de seamă ai camerei. Casele de comerț armenesti au fost devastate. O anarhie completă domnește în toate părțile. Oficiantii europeni s'au refugiat în edificiul băncii engleze. În vest situația e mai gravă decât în Teheran. Guvernatorul orașului, comandantul jandarmilor și membrii mai de seamă ai antistiei comunale au fost conduși în fața tribunalului militar, care i-a osândit la moarte prin împușcare. Sentința a fost executată.

Situația în Balcani. Bandele din Macedonia se organizează în continuu. După știri din Salonic în ținutul Demirkapu o bandă de 40 de bulgari prădează și jefnește totul, iar lângă Crusevo 50 de bulgari și italieni înarmați au ucis 13 turci, între cari și 2 copii. Bandații au amenințat și casa caimacamului. Populația e cuprinsă de mare panică.

Numeroși proprietari turci din diferitele localități au primit scrisori în cari sunt amenințați să depună anumite sume de bani. Unii sunt amenințați să nu șicaneze populația bulgară.

Comitetul revoluționar bulgar din Sofia a trimis agenți în Macedonia în scopul de a câștiga populația pentru ideea unei răscoale generale. Agenții aceștia în fiecare comună vor instrui poporul să mănueze arma și angajează oameni potriviți, cari să execute hotărârile congresului revoluționar din Sofia.

Rusificarea Poloniei. Se svonește, că pela sfârșitul lui februarie proiectul referitor la despărțirea teritorului Chelm va fi rezolvat atât în dumă cât și în parlamentul rusec și că înființarea postului de guvernor se va face încă în anul acesta. Naționaliștii ruși voesc, că cu prilejul acesta guvernul să organizeze serbări mari și să ridice un monument cu următoarea inscrip-

ție: „In amintirea desrobirii polonilor prin ruși”. Se crede, că la serbările acestea va participa și țarul Rusiei.

Descălțați-vă!

Se umple Ierusalimul de văicăreală. Pentru Dumnezeu! Oamenii au îndrăzneală să se atingă de divul Octavian. Vai, nefericiții, se ating de Tabu, de marele Tabu, de sfântul Tabu, care scrie despre sine însuși: „Am alte justificări, cari cred, că vor trăi în conștiința neamului meu și atunci, când s'ar fi dărîmat de mult palatul „Românului” și nici pomană n'a mai fi de tiparele sârmanului organ autorizat”, Stolz lieb ich mir den Spanier!

Nu auziți nemernicilor? „Descălțați-vă opincile, târgoveți nevrednici, când v'apropiați de focul sacru!” („Tribuna” nr. 279). Vai, focul sacru, vai Tabu! Lumea e pe sfârșite și nu este chip de scăpare, când păcatele au ajuns la culmile negândite ale cutezanței diavolești de a se atinge de focul sacru, de sfântul Goga-Tabu.

Văile și șesul și munții se cutremură, soarele se întinecă, steaua noastră de pază la tronul cereșe, Laie Chiorul se ascunde plângând în dosul negrului nour încărcat de tunete și fulgere, cari năpraznic se vor vărsa asupra nevrednicilor târgoveți, cari nu-și descultă opincile dinaintea focului sacru. Ana Crăsmărița și fata jidovului, Ida, au dat chiar ponos la tribunal și se așteaptă o nemai pomenită senzație la pertractarea finală, unde monocorzi și sârmanii autorizați vor avea să răspundă pentru păcatul lor de a fi atins cătuși de puțin pe marele Octavian, pe divul Caesar, pe sacrosanctul Tabu.

Deja la intrarea pe poartă li-se vor descălța opincile și numai cu picioarele goale și cu plastron pe bătători vor fi îngăduiți a se prezenta cu umilintă înaintea Augustului-Tabu și vor trebui să învețe de mai înainte în cor să-și cânte cântarea de moarte: Ave Caesar, morituri, Te salutant! Laie Chiorul, care va primi pentru pertractare concediu din cor, va face acompaniamentul pe coarda de aramă a alautei sale, iar Ana Crăsmărița îi va fixa pe delinșenți cu mâinile în șolduri și fata jidovului, Ida, va face ochi dulci jurătorilor, ca să-i aprindă împotriva târgoveților, cari se împotriveseră a-și descălța opincile dinaintea focului sacru.

Sentința va fi pentru moarte și capetele celor 30 de monocorzi și târgoveți nevrednici, vor fi așezați în 30 de orașe spre spaima pruncilor și a muierilor; iar divul Caesar, sacrosanctul Tabu, va fi purtat prin satele românilor într'un car cu patru bouleni, având la dreapta sa pe vice-președintele sindicatului presei române, marele rugător de iertare Sever Bocu, supranumit Cambyzes, la stânga pe secretarul sindicatului Iosif Sceopul, nobil de Munch. Pe loitrele carului la dreapta, mai aproape de Bocu va șede Ana Crăsmărița, iar la stânga, mai aproape de Sceopu, va fi fata jidovului Ida, în vreme ce nenea Lae Chioru, va urma carului pedestru, cântând cântări de preamărire pentru marele, divul, sacrosanctul Tabu, repetind mereu refrenul: Mărire Ție, Octaviane, — mărire Ție!

Satele vor eși cu prapori înaintea sfântului și toți nevoiașii atingându-i hainele lui vor primi numai decât mentalitate de București și vor grăi frumos preamărind pe sfântul.

Astfel se va izbăvi neamul românesc de îngrozitorul păcat de a se fi atins târgoveții netreb-nici de dumnezeescul Tabu și la urmă de tot călugărul dela Byzanț va stropi cu busuioc țara păcătoasă, unde au putut să trăiască odată „autorizații monocorzi”.

Descălțați-vă!

Cadouri de Crăciun și Anul-nou
poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.

ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.

Depozit mare în briliante, juvaricale, arginterie și oroloage.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN
medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

• Scrisoare

Umilul măgar al Vezuului către marele Octavian Goga — pace și sănătate!

II.

Casserta, decembrie 1911.

„In pribegia mea am ajuns odată pe coastele Vezuului. Sub cerul albastru urcam câmpiile întinse de lavă moartă, deasupra căreia crescuse iarba...

Oprît o clipă, stau și mă uit spre vârf... Era întunecat și din craterul aprins se ridicau suluri negre de fum. M'am înforat în clipa asta, trupul mi-s'a răcit... Mi-am dat seama, că sub picioarele mele clocotește o lume, care se sbuciumă necontenit și în orice clipă poate acoperi cu torente de foc întreg cuprinsul. Și cum am stat așa pironit locului, cu sufletul stăpânit de fiori, privirea mi-a rătăcit departe... Și închipsește-ți ciudățenia ce am văzut! La vre-o douăzeci de pași de mine, un animal tacticos, liniștit și cu minte, își vedea de treabă. Păștea seriosul măgar și Vezuul fumea mai departe... De ce răzi? Mi-ai ghicit vorba. Da, așa am vrut să zic: mulți măgari avem noi în Ardeal, cari pasc pe coastele Vezuului nostru...

Cât vom mai putea, să ne ținem încă departe de ei, dragă prietene.

Paris, decembrie 1910. (O. Goga. Însemnările unui trecător. Pag. 10).

Urmez poete.

Și așa vrea să te iau cu binișorul: mărirea, de care ți-s'a făcut parte, îți împrumută în prima ei fază de înrăurire asupra sufletului tău, o indulgență față de cei cari te cârtiseră, ori te necunoscuseră, ori și-au bătut joc de tine, îți infiltrează în inimă picături de sânge mai subțire, mai limpede, mai destilat, îți ridică simțirea în sferile unei seninătăți neobișnuite... iar eu sunt în plinul mării, poete! Când voi ajunge la culme, cum a ajuns aprodul tău I. U. Șoricu, pe semne văzându-și toate imbecilitățile tipărite, poate mă va zăpăci și pe mine taina înălțimilor neajunse și mă va ameți, iar instinctul rudimentar mă va face să dau și eu cu copita... ca să cobor din nou la pământ. Dar până atunci îmi păstrez seninătatea deplină a gloriei, poete!

Sunt mare!

Revistele ilustrate ale lumii îmi dau portretul. Umoristica „Il Asino” din Milano mi-a cerut telegrafic învoirea, să-i permit folosirea propriei mele caricaturi drept emblemă. O să se facă un Almanach în frunte cu mine. Calendarul anului viitor mă cuprind. Îți dai tu seamă de ce-i mărirea, poete?!

Mă simțesc ca marele vostru „Il Arie”, când i-a succes să plaseze câte-o infamie: „Ich wollt' der ganzen Welt nur Kusse spenden...”

Vino dar.

Să-ți arăt cât de nedrept erai mai anul trecut, când mă făceai de râs.

Voi fi senin poete, ca cerul primăverii neapolitane.

Și albastru, ca apele grottei azure din Capri.

Incalecă!

Nu pregeta. Mă simt destul de binișor și-s obișnuit cu povara. Iar pe spinare purtat-am și alte măriri... și cum n'o să-mi port un confrate în mărire?!

Incalecă dar!

Te voi duce aproape: prin lunci cu cipreși, peste o culme cu pinii, într'o tai-

niță pururea verde din viță de vie... la piciorul Vezuului... la Bosco-ter-casse... Știu o osterie... și e vin dulce acolo, vin cu picuri de foc. ca sufletul lavei din care a crescut... e *Lacrima Christi de'l Vesuvio*... poete!

Și vom ciocni un pahar și vom ciocni două și trei... doar nu l' disprețuești nici tu, suc din viță de vie, poete.

Dar iatăne-ajunși!...

Deasupra noastră fioroasele jghiaburi de lavă și creasta Vezuului... dar fii liniștit, azi e în tihnă deplină, nici nu fumează măcar... iar văile largi de cenușe răcită se întind ca lînțolii de dolii... departe pân' la Pompei. Nainte-ne golfurile cu apele-i fosforescente, iar din ele tresare, cum ar fi întruparea unui vis de ciclop, frumusețea gigantă a insulei Capri... la îmbinarea zărei cu marea... Sorrento!

Dar haide poete. Ciocnește. Să fim senini, ca picurii „*Lacrimae Christi*”!

Ei, vinul!... Mărgean... și-i galbin ca aurul... ori cum ar zice Șoricu — ca plețele necunoscutei... Ah, vinul!... Și-i bun... și-i focos și totuși izvor e de înțelepciune... Ei, vezi, unde n'o cauți o afli... a, înțelepciunea... azi în vin... mâne-poimâne poate chiar într'un pas tacticos de măgar... Ori n'ai ghicit încă?! Și nu afli, că poate zăcea nemărginită, adâncă înțelepciune în... *Tact?!... In calmul liniștei... la aparență numai imposibile?!... In pasul domol?!... In atitudinea lipsită de gesturile cu avânturi de bălcu?!... In modestie?!*

Ah da, *aparențele!*... Privește 'mprejur... sunt sute de oameni, sunt mii... cum mișună, furnică toți... Nu englezele blonde, nu nemții plicticoși, nu Yankeeii cu straie cadrate — ei toți vor la creastă, să mirose fumul pucioasei din crater... ș'atât! Nu, nu... la ceștilalți te uită, la cei mărunței, la cei de 's acasă...

Cum mișună, furnică toți, cu săpoaie și cu hârlețe, cu sape și cu târnacoape... și cum se sparge jghiabul în petrii de lavă sub sîrgul liniștit al mânilor lor... și cum scurmă cenușa abia răcită și cum o întorc... și cum surpă pământul și cum îl adună... Și uite minune: din pustiul primejdiei cum vrăjesc deodată pământ roditor... și cum îl sădesc apoi cu sadul olivului, cu semnul păcii născută în primejdie... și cu sadul viței de vie... și cum o udă apoi cu lacrima ochilor lor, după frați și părinți, abia dăunazi răpiți de dușmanul vulcan... și cum tresare la nouă viață și sadul olivului și vița de vie și cum rodeste...

Poftim o măslină poete... ș'un nou păhărel de vin... e doar „*Lacrima Christi*” poete... și-i rod din stăpânirea focului, și a lavei, și a primejdiei... și prinde bine în zile de pace!

Ei asta-i!

Stăpânirea primejdiei și a focului!

Aci zace înțelepciunea și menirea omului.

Ori tu crezi, că aceste sute și mii de oameni mărunți, doar nu-și dau seama, că ce clocotește în măruntaele muntelui, cum

fi vezi și pe ei, că la aparență imposibili își avântă târnacoapele?!...

Dar ei sunt obicinuiți, căci poate nici nu i-au urcat niciodată culmea, dar la poalele muntelui trăiesc de mult: au durat orașe și le-a cutropit primejdia, au tăiat drumuri și au îngrădit vii și le-a mistuit de mii de ori focul... au vii și morții, cari le aduce aminte peirea... dar ei sunt obicinuiți... iar menirea și rostul vieții lor și-l potrivește întru stăpânirea primejdiei.

Căci focul și primejdia lui poete, vin până atunci numai cu spaimă și cu cutremur de suflet — până nu li-se împotrivesc omul cu înțelepciunea și cu sâr-gul muncii tăcute, înstăpânindu-le!

Iar acum te va prinde mirarea poete, că eu, umilul măgar de pe coasta Vezuului, care i-am făcut de multeori drumul dela poală și până la creștet și i-am văzut de multeori nu numai fumul, ci i-am simțit prea adese și năbușala vijeliei de foc și cenușe și care numai în orele mele libere duc bagajul poezilor doritori de culme și-i priponesc să nu se prăvale 'n prăpăstii... altcum și altcând ajut celorce își durează case și ridică orașe și sădesc măslinii și vița de vie... te va prinde mirarea, că de ei m'oi ținea și de aci înainte?!

Ciocnește!... Ți-am oferit paharul, golește-l din plin: e „*Lacrima Christi de'l Vesuvio*”!

Și e multă înțelepciune în picăturile lui!...

Iar acum adio!

Te-am dovedit?!... Voiu să fiu leal însă: sunt mare și eu, dar totuși mă închin înaintea a talei măriri.

Pentru conformitate:

Alfa.

Părintele Lucaci și „Tribuna”

Interviewul părintelui dr. Vasile Lucaciu, nebiruitul luptător pentru cauza națională a fraților noștri din Ungaria, arată în deplină lumină ce rost are și ce sfârșit trebuie să ia campania ziarului „Tribuna” din Arad în contra comitetului și partidului național.

Nici odată — a spus părintele Lucaciu — partidul național român din Ardeal și Ungaria, nici odată comitetul executiv al acestui partid n'a fost mai solidar și omogen ca'n aceste zile grele. Nu e vorba nici de formarea unui nou partid, și nu poate fi vorba nici de „împăcarea” comitetului național cu răzvrătiții dela „Tribuna”. Poate fi vorba numai de revenirea disidenților în partid și de conlucrarea lor cu membrii comitetului național.

Românii din Ardeal și Ungaria, a mai declarat părintele Lucaciu, țin mai presus de toate la steagul partidului. Dorința obștei partidului este să domnească între frați dragostea, pacea și solidaritatea, prin respectarea disciplinei de partid.

Are perfectă dreptate vrednicul preot al cauzei naționale, când crede, că numai aceste condițiuni cuprind garanțiile pentru un viitor fericit al neamului românesc din monarhia vecină.

Această dorință fierbinte, această urare frățască o adresează românilor de dincolo toți prietenii lor dela noi. Făcându-ne ecoul opiniei publice din țară, am accentuat acest lucru încă de acum un an, când a izbucnit campania regretabilă a celor dela „Tribuna”. Il repetăm acum și nădăjduim, că

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

Arad, Piața Andrassy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

glasul sângelui și al sufletului românesc va fi de astădată mai puternic decât glasul pasiunilor și intereselor meschine, cari nici la noi în România nu pot face simpatică atitudinea ziarului „Tribuna“.

Față de dușmanul comun, atât de solidar când e vorba să lovească în frații noștri, datorită sfântă ce li-se impune acestora este să alunge „oarba neunire“, și să fie iarăși uniți în cugete și simțiri. Iată dorința și credința tuturor bunilor români. „Seara“.

Triteanu-Vernescu.

Rînd pe rînd iubiți cetitori îi scoatem de urechi în fața voastră pe simpatici primenitori, cari din umbre comodă a anonimatului își aduc contribuția benevolă a calomniei pe altarul primenirii.

Es din umbră cu clipiri de paseri de noapte, pe care lumina soarelui le arde, figurile întunecate, cari și-au închipuit, că o calomnie își poate face drum singură, și că nu e nevoie să dai socoteală de ea nici odată.

Iată-i iubiți cetitori, aveți o întreagă colecție, Șoricari tablagii, boci lipoveni, debitanți de vorbe late, călugări bizantini.

O întreagă armată întunecată a calomniei vine izbită de pe urmă de biciul de foc al dreptății restabile.

Astăzi este rândul smeritului întru prezbiterii prea cucernicul Lazar Triteanu care la evanghelie a cetit despre cele 3 virtuți creștine dar care dela școala „primenirii“ a aflat că cel mai ușor mijloc de a sfărma pe „idiolii“ pe cari munca lor i-a ridicat acolo unde sunt, e calomnia.

Și de unde asesorul când era în umbră sfida cu surâsul său diabolic, astăzi nenorocitul a găsit accente lirice pentru a scăpa de judecată „sunt în concediu departe de petecul de pământ pe care se desfășură războiul fratricid“ îngăimează delinquentul în mantia sacerdotală.

Bine sfințite, cucernicia ta ești în concediu dar calomnia a rămas aci. Și potrivit obiceiului conprimenitorilor săi smeritul preot scos de urechi, care cel puțin când e vorba de ponegrire nu voia să știe dreapta ce face stînga din umbra anonimatului repetă încă odată pe ungurește calomnia.

Iar dovada rămâne la paștile cailor.

„Când anume și între ce împrejurări, voi spune anume amănunțit după reîntoarcerea mea acasă, con-ultându-mi însemnările făcute asupra incidentului penibil“.

Ce zici, iubite confrate, scumpe, d-re A. B.

Oare nu este acesta cu hârtiile în regulă?

Sunt aceste hârtii pentru a-ți apăra cinstea sau pentru a terfeli pe altul prin calomnie?

Ce cuprind în ele „însemnările“ acestea?

Sunt aceste însemnări ale părintelui mai deosebite decât calomnia care tot a părintelui este?

Dar unde sunt aceste însemnări?

Este aceasta o întâmplare că cel de al doilea calomniator sub acțiunea arzătoare a pălmuirei cu dovada noastră negru pe alb se refugiază tot la trucul primului instrument de calomnie.

Oare să fie o coincidență a întâmplării oarbe această asemănare între bagajul care nu e la îndemână al plămuitorului de falșuri și „însemnările“ preotului care în loc de iubire, predică între oameni calomnie?...

Nu, nu.

Cauze identice în împrejurări identice produc rezultate identice.

Intre preotul calomniator care servește pe domnul răspândind ponegrirea și între canalii inconștientă a cărui putere morală s'a topit în orgii, este o asemănare vizibilă.

Dacă există și o deosebire, trebuie să recunoaștem, că e în favoarea inconștientului, care pare a nu-și da seamă de mișelia actului său, pe când infamia ascunsă sub rasă are un scop precis.

Dar nu și-l va ajunge.

Oricât de iezuit ai fi, oricât de machiavelic, oricât ți-ai bate joc de adevăr, este o logică în lume, care cere triumful dreptății.

Și dacă este penibil să o vezi nesocotită de un preot al altarului este și o satisfacție să vezi grabnic urmând pedeapsa, izhind pe nevinovatul, care și-a transformat rolul sacerdotal în cel de calomniator public.

Șolticărie tribunistă

„Tribuna“ zilelor lui Mangra își continuă șolticăriile cu o seninătate adorabilă. În primul ei de azi se plînge amar, că „primenitorii oțeliți“ se ucid pe rând din partea autorizațiilor prin baccilul veninos al bănuelii. Scriitorul articolului de azi n'a cetit articolul de ieri, în care însăși „Tribuna“ a recunoscut pe față, că ea „a fost întemeiată cu gândul ascuns de a pregăti guvernamentalizarea partidului național român“ și că numai d. O. Goga cu tovarășii săi dd. Sever Bocu și I. Scheopul au smuls-o din „ghiarele trădătorilor“. Vezi bine, și scriitorul de ieri uitase, că stăpânii „Tribunei“ de azi sunt tot stăpânii „Tribunei“ de ieri, a acelei „Tribune“, care după mărturisirea sa proprie a fost întemeiată cu gândul rezervat de a trada neamul la timp potrivit.

Astfel bietul autor al primului de azi se vâlcărește amar, că „autorizații“ răspundesc tot felul de bănueli împotriva stăpânilor „Tribunei“, „oamenii cumiți, despre cari se știe că își împlinesc cu conștientozitate slujba de luminători la un institut de educație.“ Asta, bineînțeles, ar fi să fie luminatul călugăr Ciorogariu, conliturgisitorul, care tocmai acuma lucrează din gren la monografia institutului său, unde „își împlinesc cu conștientozitate slujba de luminător“ înjurând lumea și scriind minciuni prăpăstioase.

Se plînge autorul articolului de procedeu, cu care se aruncă bănueli asupra oamenilor, înțelege: Ciorogariu, Goga, Bocu, Scheopul. Scrie din cuvânt în cuvânt așa: „In prea puține cazuri se atacă fățiș caracterul oamenilor. Rar se poate vedea inscripția păcatelor deasupra capului unui om, căruia

i-se ridică crucea, — fiind mai ușor și mai practic să-l otrăvești prin baccilii caracterului, prin bănuială. Lansezi în lume o cantitate din acest ser al bănuelii și poți fi sigur, că un caracter, care nu și-a așteptat moartea și nu s'a putut prevedea cu hârtii în regulă, dacă cantitatea e suficientă, e mort în fața societății. Doctorii, cari operează cu serul bănuelii, sunt mulți în societatea noastră“.

Și acest doctor meșter, care, cum se vede, cunoaște atât de bine procedeu acestuia al uciderii prin baccilii bănuelii, în acelaș articol, în care se plînge în contra acestui procedeu, imediat pe pagina următoare, să vedeți cum își aplică metoda. Reproducem partea din cuvânt în cuvânt:

„Și acum mă vei întreba, iubite cetitor, care m'ai urmărit în aceste câteva șire, că ce-l îndeamnă pe doctorii noștri să urmeze pilda medicului american și să opereze cu seruri ucigătoare?“

„Eu unul, care sunt departe de locul intereselor, nu-ți voi putea spune, dar poate ți-aș putea aduce aminte de câte-va știri publicate în „Tribuna“, — nu știu care număr, căci niciodată nu m'am gândit să scriu aceste rânduri — în cari se spune, cum d. Goldiș odată trăgea nădejdea să ajungă în direcțiunea „Victoriei“ și se știe că până atunci făcea pe suveica alegerii de episcop din Caransebeș. Și, cum poate bine știi, alegerile în direcțiunile institutelor de bani au provocat certe și în alte locuri.

„Poate vor mai fi și alte afaceri de felul acesta pe cari noi niciodată nu le-am știut“.

Și așa, onorabilul, care pe pagina primă se plînge, că se operează cu baccilii bănueli în contra oamenilor de omenie, pe pagina a doua descopere taina hârtuelilor de azi spunând, că el nu ar putea spune nimic, că nu știe nimic, dar își aduce aminte de câteva știri din „Tribuna“, în cari se spune „cum d. Goldiș odată trăgea nădejdea să ajungă în direcțiunea „Victoriei“ și se știe, că până atunci făcea pe suveica alegerii de episcop din Caransebeș“. Și apoi adaugă onorabilul: „Poate or mai fi și alte afaceri de felul acesta, pe care noi niciodată nu le-am știut“.

Lumea acum e în curat. D. Goldiș s'a supărat că n'a fost ales director la „Victoria“ și așa a aprins satul. „Poate vor mai fi și alte afaceri de felul acesta“. Noi nu știm, eu nu știu nimic, dar „poate vor mai fi“.

Și omul acesta, care scrie așa bazaconii, are tupeul să arunce în cărca altora invinuirea, că „operează cu serul bănuelii“.

Astfel se scriu articolele de fond în „Tribuna zilelor lui Mangra“, iară cetitorilor li-se aplică serul cel mai primejdios, serul beției de cuvinte, care ucide cu siguranță chiar și cel mai luminat intelect.

Cel mai frumos cadou de Crăciun pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul Din cele trecute vremi, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

ÎN

TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII. CALITATEA CEA MAI BUNĂ

PREȚURI IEFTINE.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE

Litere — Arte — Științe

Prima întâlnire

de Const. A. Giulescu

I.

Coana Ghioala Săndulescu e nevastă, de comisar clasa întâia și drăguță de nu-i mai găsești păreche. E așa de frumoasă, că-ți vine s'o bei într'un păhar cu *lemonadă* — așa-i zice mama Sița, nevasta băcanului de peste drum, ori de câteori o vede trecându-i prin poartă. Nu are mai mult de douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, din care pricină mama dumisale, coana Sevasta, o numește „păpușica mea”, iar dumnealni, Năstăsie Săndulescu, o alintă zicându-i, când Giolița, când Margiolița.

N'au trecut mai mult de cinci ani dela căsătorie, dar pare că s'a scurs un veac de atunci!..

Așa e când trăești lângă un om, pe care nu-l poți suferi. Fiecare clipă e o durere, fiecare ceas e o povară, fiecare zi o tortură!.. Și astfel trec zilele, trec lunile, trec anii, până ce te trezești într'o bună-dimineață cu părul albit, și cu fața sbârcită!..

Coana Sevasta, cât o trăi n'are să-și ierte greșala pe care a făcut-o. I-auzi acum: Să se încante dumneaei de vorbe!.. Dumneaei, absolută cu diplomă a patru clase secundare, și fata lui Arghiruța Ploesteanu, proprietar în șoseaua Pantelimon! Cum de a orbit-o Dumnezeu atunci?

Ii tot sunau pe la ureche vorbele: Soacră de comisar clasa întâia!.. Dar ce comisar! Fruntea băieților cu viitor! Măne, poimăne inspector, director; și apoi cine știe? Poate chiar prefect al poliției capitalei! Mai știi?

La vorba asta din urmă se oprea mai mult coana Sevasta. Și parcă se vedea răsturnată în *cupeana* prefecturii, ori în *victorie*, trecând la *șosea*, ori pe podul Mogosoaii, în trapul legănat al cailor! Iar prietenile dumneaei să se mire: Bre, bre, ce mai soacră de polițai!..

Și îndemnată de gândurile astea, precum și de alte *avanturi*, pe care le are ori ce comisăraș din cea mai întunecată secție a capitalei coana Sevasta a pus picioarele în prag, și a hotărât-o pe Ghioala să ia pe Năstăsică de bărbat!..

Of! of!.. Mai bine deraia trenul cu dumneaei când s'a dus la Mehadia în *voiajul de nuntă*, acum douăzeci și șapte de ani; ori cădea din tramvaiul electric, când s'a dus la primărie să bage formele Ghioali!.. N'ar fi mai trăit pe lume să-și vadă „păpușica” suferind de dorul unei vieți netrăite!

Dumnealui, Năstăsică Săndulescu, cum îl alintă coana Sevasta în prima lună după căsătorie, era un om ursuz, cu sprâncenele încruntate, și care își trăiește tinerețele. Petrecea ziua la slujbă, iar noaptea în fumul de țigare al cafenelei, învărtind foițele, ori aruncând zarul, zarul norocului, care nici-odată nu l'a părăsit.

Venea acasă când se deștepta rânduica sub polata casei, și pleca la prânzul mare!

Coana Ghioala era tinărară, sburdalnică și mai presus de toate, frumoasă! Ar fi meritat altă soartă, altă viață. În Năstăsică nu găsise omul pe care îl visase, de care s'ar fi putut apropia cu drag!

Ar fi dorit să aibă de tovarăș un om plin de viață, tinăr, și cu drăgălășii nebunești.

S'o prindă în brate, s'o alinte, s'o năcăjască până la lacrimi! Și ea să fie geloasă. Să plângă, să rădă, și să-i spună că-l iubește! Că viața fără el i-ar fi o povară și clipele un chin!.. Vai! Și câte cuvinte dragi nu le-a înăbușit în sufletul ei, ne având cui să le spună, pe cine să alinte!..

Dar, anii trec, se duc! Vieța se scurge tristă, fără de noroc pe când ochii frumoși tot lacrămând în nopțile de veghe, se împăinginesc, se acoperă cu vălul tristeții, al melancoliei amurgului de toamnă din nopțile târzii!

II.

Era în ziua de sfântu Nicolae, onomastica lui Nicu Zaharescu, fratele vitreg al coanei Sevasta.

Om cu greutate în culoarea de verde, conu

Nicu, era consilier comunal și prezident al societății cărciumarilor.

Trăsurile și săniile cu zurgălăi se țineau șir în curtea bisericii din sfinți Apostoli. Felicitările și telegramele curgeau din toate unghiurile capitalei, pe când în salonul din spre drum, un taraf de lăutari cântă „Steluța” în strigățile ascuțite ale naiului.

În curtea caselor zăpada cădea învărtită. Fumul negru se împrăștia din hornurile înalte, iar slugile îmbrăcate de sărbătoare, alergau în sus și în jos, pregătind ospațul pentru douăzeci și mai bine de persoane.

Vântul sufla mânios dinspre răsărit, viscolind zăpada de pe acoperiș; luminile începuseră să se aprindă, iar pe grilajul de sub fereastră se urcaseră copii țanțoși, fetișcane istețe ieșite dela lucru, și alți derbedei, cari hoinăresc zi și noapte pe stradele capitalei.

Coana Sevasta și cu Ghioala plecaseră de cu vreme de acasă, crezând că nu vor găsi pe nimeni la curte.

Totuș, când au intrat pe ușe, au găsit pe Radu Băbeanu stând de vorbă cu conu Nicu.

Venit de curând de prin țările apusului, unde studiasse ingineria, Radu nu se mai văzuse cu Ghioala de aproape zece ani! Și câte schimbări nu aduc anii în viața noastră!

Când i-a sărutat mâna și i-a privit în ochi, ochii negri cu luciri de cărbune stins, întreaga copilărie i-a revenit în minte!..

S'a răzimat mai în urmă de fereastră și a căzut pe gânduri!..

Se vedea la vârsta de cincisprezece ani, când se ducea dimineața la liceu, și o aștepta pe Ghioala în colțul stradei Primăverii.

Cum îi bătea inima de tare, când o zărea, venind pe caldarâmul pietros din dreapta, cu rochița scurtă și cu părul împletit în două coade, înodate deasupra capului!..

De cum venea în fața lui, îi întindea mâna mică, moale, cu miros de violele, zicându-i:

„Aștepți de mult, Radule?”

Iar el nu răspundea nimic. O privea numai pe furis, căci se simțea slab și fără curaj în fața ei.

Într'o zi, nu s'a dus la școală. Era o dimineață de primăvară, cu miros de ghiocei și zambile, de tămâioare și brebenei involți.

Tot hoinărind dealungul unei strade pustii, s'a trezit afară din oraș, în apropierea lacului Teilor.

Soarele călduț dogorea din înălțimi; ciocărlile gureșe cântau imnuri pe sub nourășii alburii, pe când lanurile verzi se legăneau în adierea vântului!..

Își aduce aminte, cum a cules atunci un mănunchi de albăstrele. Cum a făcut în urmă o cunună de frunze de ăderă și i-a pus-o pe cap. Ea, îl privea nedumerită, cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie; iar când i-a spus că e frumoasă și cu minte, l-a prins cu amândouă mâinile de după gât, i-a lipit obrazul de obrazul ei catifelat și l-a sărutat mult, mult!..

Oh! că trei zile în șir i-au ars buzele de sărutatul acela! Și un fior neînțeles îi tăia respirația, or de câte ori se gândea la ea!..

Și... atât a fost! Aci se isprăvește începutul dragostei lor!..

În toamnă Radu a căzut bolnav, iar când primi fulgi de zăpadă troneau cărările, a plecat în străinătate, de unde n'a mai venit multă vreme!..

III.

Zece ani s'au scurs de atunci, în care timp toate au fost date uitării! Căci așa trec anii, schimbând oamenii și locurile!..

Totuși, rămas-a un colțisor neatins de cenușa vremii; o scântie desprinsă din focul inimei de odinioară, care sta ascunsă undeva, așteptând par'că întărcerea vremilor de altă-dată!..

Tot ceea ce se plămădise în sufletul lui Radu în clipa când s'au văzut, găsise răsunet și în inima Ghioali.

Aceleași aduceri aminte din copilărie, cu toate

nebuniile, și visele de atunci, i-au revenit în minte. Ba și nopțile de veghe, pe care le-a petrecut de atâtea-ori singură, la lumina candelii din perete; părea că le trăiește iar. Și ca zorile pe care le-a văzut de atâtea-ori fluturându-i în ferești, sporind clipă cu clipă lumina zilei, așa se simțea acum, că-i răsar din întuneric cimitirile, nici când singurătatea inimei, și îndulcind amarul sufletului ei sbuciumat!..

Când s'au deșteptat din visurile lor dragi, erau singuri în Cameră. Coana Sevasta trecuse în Salon cu fratele dumisale, ca să pregătească primirea musafirilor.

Focul pâlpăia în cămin, iar zăpada viscoala în gemuri. O pisică fumurie torcea în colțul patului, pe când un canar gulerat, își ștergea pliscul de stinghia coliviei!..

După câteva clipe de tăcere, Radu zice, ca și cum ar fi urmat șirul unei discuțiuni începute:

„Și — așa!.. Te-ai măritat de aproape cinci ani, draga mea!.. Steteam în Bulevardul Invalizilor, când am primit încunoștiințarea că te-ai logodit. Imi aduc aminte, era o sară frumoasă de toamnă. Toată ziua hoinărisem în împrejurimile Parisului, și tocmai la miezul nopții am urcat scările la etajul al doilea.

„Când am intrat în casă, la lumina lunei care pătrundea prin ferești, am cetit adresa după plic, scrisă chiar de mâna ta. O! am simțit atunci că o lovitură de cuțit mi-ai dat în inimă! Am aprins lampa, am cetit, am scris, și am plâns ca un copil! Zorile m'au găsit cu ochii lacrămați și cu scrisoarea ta în mână!.. O! dar, sunt vremuri de-atunci!..”

Și după un moment de tăcere, Radu urma:

„Acum, spune-mi: Ești fericită? Și-ți mai aduci aminte de anii tineri, cu nebuniile toate?”

Ghioala, sta cu privirea ațintită pe fațara focului, și nu răspundea nimic.

Când ridică ochii, și întâlnește privirea lui Radu, nu se mai putu stăpâni, și isbucni în lacrimi, zicând:

„Uite, Radule, asta e fericirea mea de când m'am măritat, lacrămile! Ele mă însoțesc pretutindeni. Mă culc seara cu ochii umezi și mă găsesc zorile suspinând! Asta 'mi-e viața, numai eu o știu!..”

„Dar, bărbatul tău ce zice”, întrebă Radu înduioșat?

„Oh! De el cesă-ți spun? E sătul de viață, de lume!.. Focul tinereții s'a stins de mult în sufletul lui! Și soarele iubirii n'a dogorit nici-odată pentru mine!.. Până acum, un singur punct luminos am în viață: anii din copilărie, și mai cu seamă timpul când l'am petrecut împreună!.. Și atunci când mă așteptai la un colț de stradă, și eu îți eșiam voioasă în cale, și ne puneam atâtea nimicuri dragi!..”

De atunci, tot restul vieții a fost o tortură, un suspin prelung, dureros, care mă înăbușe!..

Tăcură apoi amândoi.

Zurgălăii începură să oprească la scară; urările de fericire nu se mai terminau, pe când în camera dela stradă, țiganii cântau o romanță, ușor, adormitor:

„O rămâi, rămâi cu tine
„Te iubesc atât de mult!
„Ale tale doruri toate
„Numai eu știu să le-ascult!..”

Toată noaptea au petrecut-o împreună. Au jucat unul în brațele celuilalt, au stat de vorbă amintindu-și din copilărie, și au făcut planuri pentru viitor! Ce nebuni au fost în sara cea!..

Dar, așa sunt inimile tinere, care sburdă ca mieluseii în luna lui april!..

S'au despărțit când zorile se revărsau de-asupra orașului, ducând fiecare în suflet o speranță, precum și făgăduiala că se vor vedea cât de curând!..

IV.

Era început de primăvară. Mugurul începuse să crape, iar frunzișoarele verzi creșteau văzând cu ochii.

Pe strade lumea trecea mai veselă; prin ramuri păsărelele cântau mai vioaie; iar în inimile pustii, dorul de altă viață, cu alte orizonturi, prinsese a-și strecura cei dântăi fiori.

Intr'o căsuță din marginea orașului, pitită în

dosul unui șir de plopi, care-i păzeau intrarea ca niște sentinele, aștepta Radu Băbeanu pe Ghioala...

Era prima lor întâlnire!

Cu câtă nerăbdare aștepta s'o vadă venind pe șoseaua dintre grădinile înverzite!...

Aci se așeza pe scaunul dela fereastă, aci se scula și se plimba grăbit prin casă.

Ba se mai uita la pendula din perete, care bătuse de mult trei și jumătate, ba își mai dregea mustața în oglinda de lângă sobă...

La răstimpuri își vorbea singur...

„Fi pe pace, Radule. Nu se poate să nu vină! Ști tu cât de mult te iubește!...

Și iar se uita pe fereastă, pornind ochii de-alungul drumului, și numărându-și bătăile inimei...

Când sună ceasul patru, teama că nu va mai veni îl cuprinsese deodată. Atunci, își rise:

„Ah! nu mai vine! Și dacă nu vine nu mă iubește! Ce copil am fost! M'am încrezut în vorbe!... Vorbe de femeie!...

Și iar se așeză pe scaunul de sub fereastră...

Incepu apoi să numere corbii cari treceau în sbor pătând zările plumburii. Și zise:

„Dacă or fi cu soț când va bătea patru și jumătate, atunci vine; dacă nu, nu mai vine!...

Dar, bătui cinci, cinci și jumătate, și Radu nu-măra într'una...

Scăpătă și soarele în dosul unui nour, și pacea inserării, începu să coboare de sus...

Când Radu era gata de plecare, o ușoară bătăie în ușa îl deșteptă din visarea lui.

I se dete o scrisoare închisă. Desfăcu plicul, și citi:

Dragul meu,

De două zile mă lupt cu gândul dacă trebuie să viu sau nu! Azi, căzui obosită, învinsă de o putere necunoscută! Iartă-mă, și nu mă plânge!

Gândesc, că e mai bine să mă ai în suflet, așa cum m'ai cunoscut atunci, de mult!

Acele mărgăritare nu vreau să le arunc! Am împodobit cu ele o icoană scumpă, pe care o țiiu în inimă! Tu, fii cuminte și lasă-mă în lumea mea, cu durerile mele!...

Oh! și poate că era bine să viu! Simt că aș fi murit în brațele tale!...

Gh.

Dupăce isprăvi de citit scrisoarea, Radu căzu pe gânduri. Târziu se sculă, și cu pas șovăitor coborâ în grădină.

Amurgul țesea o pânză de aur printre ramuri și de-alungul cărărilor pustii, iar peste orașul care gemea în depărtări, se lăsase o ceață străvezie...

Când Radu porni încet, pe șoseaua împietrită ce serpuște printre grădinile înverzite, luminile se aprindeau rând pe rând, în cămine, pe când în sufletul lui, se stingeau atâtea iluzii dragi!...

„Asociațiunea“

(Despărțământul Beclean)

Mult stimate domnule!

Credem că e de prisos să vă lămurim mai de aproape scopul și însămnătatea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. D-voastră ca conducător firesc al plugarilor noștri dela sate, ca cărturar român de sigur ve-ți fi știind, că „Asociațiunea“ e un focular de cultură națională, un paznic neobosit al moștenirii noastre celei mai scumpe, al graiului românesc, care adăpostește vechile și nouile dovezi istorice referitoare la trecutul neamului nostru, susține școli, ajută tineri lipsiți de mijloace în lupta lor amară pentru pâine, răspândește cărți folositoare în marea mulțime a românilor, împrăstie raze de lumină plugarului orbit de întunecul neștiinței, îl învață carte și mai presus de toate — unește întreg neamul românesc, fără deosebire de confesiune, sub un singur steag, sub steagul culturii naționale.

Nu credem să nu fi simțit și sufletul d-voastră românesc înalta însămnătate a acestei instituțiuni la vederea grandioaselor serbări jubilar de astăvară din Blaj. Farmecul steagului falfăitor al culturii naționale a atras o lume imensă la aceste serbări și chiar și șovăitorii au constatat cu mândrie, că „Asociațiunea“ ascunde în sine o putere tainică, o forță fenomenală, care e menită să ridice întreg neamul nostru la treapta civilizației, care-i compete. Cu acest steag falfăitor în mână ne facem și noi intrarea în casa d-voastră acum cu prilejul sărbătorilor Crăciunului.

Vă aducem și noi o solie îmbucurătoare și vă vestim înființarea despărțământului Beclean al „Asociațiunii“, de care despărțământ se ține și comuna d-voastră. Cu începutul anului 1912 se începe și activitatea acestui despărțământ și la această activitate culturală dorim să vă vedem și pe mult stimat d-voastră în șirul muncitorilor.

Referitor la organizarea noastră și la începutul activității culturale, ce voim să desfășurăm, vă comunicăm spre orientare deocamdată următoarele:

Comitetul cercual al despărțământului Beclean al „Asociațiunii“ s'a constituit astfel: Director: dr. Iulian Chitul, medic în Beclean; viceprezident: Teodor Cotuțiu, protopop on. în Diug; secretar: dr. Aurel Iuga, avocat în Beclean; casier: Ioan Rebrean, casier de bancă în Beclean. Membrii în comitet: Ioan Botean, preot în Nușfalău; dr. Octaviu Pavelea, avocat în Beclean; Pompei Făgărășan, dir. de bancă în Beclean.

Despărțământului nostru aparțin 62 comune. 46 din cercul administrativ al Becleanului, iar restul comunelor aparține cercului Cheuchis. Comitetul cercual a hotărât, ca primele 3 luni ale anului să le folosească pentru scopuri de propagandă și popularizare și în special pentru acvire de membri. Va întreprinde deci un turneu pe teritoriul despărțământului, cu care ocaziune în 12 comune fruntașe (Beclean, Diug, Caianul-mic, Tirlișua, Chiuza, Măgheruș, Chetihiu, Bozieș, Beudiu, Uifalău-Cheuchisului, Rușul-de-sus, Cristurul-Becleanului) va ținea prelegeri populare. Terminul acestor prelegeri ee va fixa mai târziu și se va publica la timpul său. Va organiza cursuri pentru analfabeți și va înființa agenturi.

Acesta ar fi programul celor 3 luni dela început, după cari sperăm, că întărindu-ne și înmulțându-ni-se soții de luptă pe arena culturală, vom putea să intrăm cu toată puterea în brazda muncii dătătoare de lumină. Ogorul, în care intrăm acum cu plugul nostru, este un sol bun și productiv, dar e neglijat de tot, e plin de buruieni și ierburi stricacioase. O muncă conștientă deci ne va aduce roade îmbelșugate și mare ne va fi îndestulirea, când vom putea culege aceste roade. Să ne închegăm deci rândurile domnilor preoți, învățători și cărturari români și să începem lupta contra întunecului.

Mult stimate domnule! Cetit-ați scrisul nostru cu luare aminte? Simțit-ați focul viu al datoriei către neam ridicându-se în internul d-voastre deasupra tuturor preocupărilor zilnice? Dacă da, atunci glasul nostru sigur nu va suna în pustiu.

În numele culturii naționale românești ne adresăm către d-voastră și cerem ascultarea glasului nostru. Nu cerem mult. Cerem numai sprijinul d-voastră pentru scopurile culturale ale „Asociațiunii“, — o mică datorință către neamul, din care faceți parte. Nu credem ca glasul nostru să nu aibă răsunet în sufletul mult st. d-voastre. O datorie neimplinită are ca urmare totdeauna muștrări de conștiință și cel ce-și neglijază datoria va trebui să-și plece ochii în fața luptătorilor cu fruntea ridicată.

Vă rugăm deci înainte de toate să vă înscrieți fără amânare de membru ordinar al „Asociațiunii“ și taxa de 10 cor. să o trimiteți prin mandat postal casierului nostru. Nu cutezăm să presupunem, că vă ve-ți substrahe dela împlinirea datorinței acesteia. Reparați deci greșala, ce a-ți comis până acum, stând departe de munca culturală a „Asociațiunii“ și intrați fără amânare în șirul membri-

lor ei. Intre popor vă rugăm să ne adunați membri ajutători (cu taxa de 2 cor. anual) și sumele colectate să le trimiteți asemenea casierului nostru.

În comuna d-voastre de sigur sunt mulți plugari români de ai noștri, cari nu știu scrie și ceti. Vă rugăm deci, ca să organizați pe timpul lunilor de iarnă un curs pentru analfabeți și să ne avizați despre pașii, ce i-ați întreprins în direcția aceasta. Ve-ți face mult bine prin aceasta poporului în fruntea căruia vă aflați și totodată ve-ți da o pildă vie a iubirei și a simțului de datorință către neamul, din care faceți parte. Indrumări mai detaliate referitor la aceste cursuri, aranjate în cadrele „Asociațiunii“ vă punem, la cerere, momentan la dispoziție.

Vă dorim sărbători fericite și așteptăm cu drag ehoul glasului nostru.

Beclean, la 3 ianuar 1912 n.

Dr. Aurel Iuga,
secretar.

Dr. Iulian Chitul,
directorul despărțământului.

Jubileul soc. „România Jună“

Societatea academică social literară „România Jună“ din Viena are onoare a vă invita la serbarea jubileului de 40 ani

PROGRAMUL SERBĂRII:

Sâmbătă la 13 ianuarie: 8¹/₂ ore, seara de cunoștință și serbarea Anului-Nou în „sala albă“ a otelului „Riedhof“ (VIII. Schlösselgasse 14).

Duminică la 14 ianuarie: 10¹/₂ ore liturghie festivă și Doxologie în capela română (I. Löwelstrasse 8). 12 ore ședință festivă în sala dietei (I. Herrengasse 13). 9 ore serată în Cursalon (I. Stadtdark).

Luni la 15 ianuarie: 8¹/₂ ore seara de adio în „sala albă“ a otelului „Riedhof“.

Biletele pentru serată (de persoană 5 cor.) se vând pe lângă prezintarea învătării la „Riedhof“ în 12 și 13 ianuarie între orele 10—6; și seara la cassă. Venitul curat este destinat pentru înființarea unui „alumniu pentru studenți săraci“ din Viena.

Patronese: Sevastia de Carp, Elisaveta Cuparescu, Elena cav. de Flondor, Florica Gramatovici, Blanca Lupu, Eleftera Mihali, Hermina cav. de Onciul, Letiția Oncu, Elisaveta Petrescu, Matilda Cugler Poni, Delia L. Popovici, Emilia Rațiu, Elena Roșca, Paula Sturza, Elena de Vaida-Voevod, Elena Vlad.

Patroni: Dr. Victor Babeș, prof. univ. Ion Bogdan, rectorul universității din Iași, Caius Bredeciuanu, Alexandru Ciura, dr. Sterie Ciurcu, dr. Ioan Cuparescu, Alexandru Cuza, prof. univ. Gheorghe Dobrin, Iancu cav. de Flondor, propr. mare, Nicolae Gane, Vasile Goldiș, prof. Teofil Gramatovici, consil. de secție, dr. Jarnic I. Urban, prof. univ. Nicolae Iorga, prof. univ. Alexandru Lupu, general, dr. Iuliu Maniu, avocat, consil. aulic, dr. Wilhelm Meyer-Lübke, prof. univ. Excelența Sa Ioan Mețian, mitropolit, dr. Teodor Mihali, deputat, Iacob Negruzzi, Aurel cav. de Onciul, deputat, dr. Dimitrie Onciul, prof. univ. dr. Nicolae Oncu, Aurel C. Popovici, prof. univ. dr. Lazar Popovici, Excelența Sa dr. Vladimir de Repta, mitropolit, dr. Victor Roșca, dr. Stefan Saghin, rectorul universității din Cernăuți, Sava Șomănescu, mare propr., Gheorghe Sârbu, deputat, dr. Aurel Vlad, avocat, A. D. Xenopol, prof. univ.

Pentru comitet:

cand. în drept
Alexie Voiutșchi,
președinte.

cand. în drept
George Pridie,
secretar.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

Modificarea constituției turcești

Ieri a avut loc în parlamentul otoman prezintarea noului cabinet în frunte cu marele vizir Said pașa. În programul său marele vizir cere modificarea grabnică a §-ului 35 al constituției. La sfârșitul ședinței furtunoase a camerei, — în care au avut loc mari scandaluri, ciocniri personale — după retragerea opoziției, camera a primit cu 103 voturi contra 2 urgența modificării constituției, punând pentru ședința de azi desbaterea acestui proiect.

Prezintarea guvernului

Constantinopol. — Deschiderea camerei a avut loc la orele 4 d. a., fiind prezenți toți membrii guvernului și foarte mulți deputați.

Marele vizir, Said pașa, a citit o declarație, în care înainte de toate arată împrejurările, cari au provocat demisia cabinetului precedent. Declară, că cabinetul persistă în mod serios și hotărât pe lângă modificarea §-ului 35 din constituție, pe care o cerea și cabinetul precedent. În toate țările constituționale dreptul suprem pentru dizolvarea camerei este al monarhului. Ar fi curios, că sultanul, domnitorul atâtor milioane, să aibe mai puține drepturi constituționale, decât deputații.

La auzul acestor cuvinte opoziția a făcut intreruperi sgomotoase. Marele vizir, iritat de sgomotul mare, cere aplicarea regulamentului camerei contra deputatului Lutfi Fikri, dar i-se respinge cererea.

Sobri hodja califică procedura cabinetului de o conjurație contra camerei. Un alt orator al opoziției declară, că guvernul plănuiește o lovitură de stat, pe lângă respectarea formelor legale. Marele vizir a luat cuvântul de mai multe ori în cursul discuției asigurând camera, că în general scopul guvernului nu este să disolve camera, ci, repetează încă odată, că, guvernul vede trebuința urgentă a modificării constituției și persistă pe lângă aceasta, fiindcă dela ea depinde fericirea patriei.

Seyid, șeful junilor-turci propune că, camera imediat să înceapă desbaterea modificării §-lui 35 din constituție.

Opoziția propune, să se întrebe senatul, că în general există oare un conflict între cameră și guvern. Propunerile acestea au provocat o discuție aprinsă.

Deputatul Lutfi Fikri cere, că ordinea în care să se pună la dezbatere aceste propuneri să o hotărască camera. Într-aceea junii-turci încep să voteze pentru proiectul lui Seyid.

Opoziția a organizat o gălăgie asurzitoare și a părăsit sala de ședințe. Intre Ferid (independent) și fostul ministru Talaat se naște un incident aprins. Talaat îl numește pe Ferid mincinos, iar acesta îl numește pe Talaat mișel, trădător, laș, și voește să-l lovească. Prietini lui abia l-au putut mulcomi.

În sfârșit proiectul lui Seyid a fost primit cu 103 voturi contra 2 iar proiectul opoziției a fost respins cu 100 voturi contra 90.

Inceputul desbaterilor în chestia modificării §-lui 35 din constituție s'a fixat pentru ședința de azi.

In această ședință ministrul instrucțiunii a apărut proiectul guvernului declarând de nebazată presupunerea, că guvernul de aceea ar voi să disolve camera, ca să facă pace cu Italia. În baza constituției nu se poate ceda nici o bucată de pământ din teritoriul imperiului.

In Constantinopol e liniște.

Constantinopol. — În oraș e liniște deplină. Din cauza dizolvării camerei patrulele au fost întărite. De altfel fapte senzaționale nu au avut loc.

Un dascăl care merge ca racul

Urmărind cu atențiune desbaterea afacerilor noastre școlare așa dupăcum se practică în unele foi, trebuie să recunoaștem, că nu ne servește spre cinste. Articolul „Să ne deschidem ochii“, publicat în „Tribuna“ lovește în cinstea întregului corp didactic.

Meritul este al domnului I. Pagubă din Socodor.

Ce a făcut d. I. Pagubă? A făcut ca acela... a prins măciuca de un capăt și a dat în haltă stropindu-se și pe sine și pe alții, dar pare-mi-se pe sine mai rău!!

Dorința tuturor învățătorilor este, ca și dâșii să fie reprezentați în corporațiunile noastre bis. școl. ca astfel reprezentați fiind și acolo, drepturile și dorințele noastre să fie auzite și desbătute și de oamenii — noștri.

Ei dar, ce să vezi!? Pentru d. Pagubă încă nu e timpul, oportun; motivul ni-l dă gata: doi-trei membri aleși ar deveni numai „mameluci“ în mâinile celorlalți!

Îți trebuie o nesocotință și infamie mai mare la adresa dascălimii?... Cum, adevărat? Din sinul nostru ies „mameluci“? Atâta este încrederea în puterile proprii? Așa voiește d. I. Pagubă să se valideze prin laconica expresie: „prin noi înșine“!!

Nu poate fi alta decât: sau d. P. nu-i încă conștiu de drepturile și datorințele sale, sau — că dâșul se conduce de un egoism orb și prost, unde principidul nu mai numără...

În ambele cazuri s'a făcut de răs, iar dacă îl judecăm ca pe dascăl, mărturisesc trebuie să-l compătımim, căci la un așa atestat de paupertate intelectuală, totuș nu ne-am fi așteptat.

Dar atâta nu e destul! D. Pagubă mai face și politică. Critică adevărat grozav ziarul „Românul“, că nu are ținută corectă și ce e mai nostim, că cei, cari îl conduc nu ar ști gramatică și ortografie.

Din norocire și cu aceasta și cu cealaltă iute isprăvim: dela d. P. nu putem lua nici un sfat nici unii nici alții, deoarece d. Pagubă în privința „sfaturilor e prea puțințel!“

Dar să gat. căci cu d. Pagubă în adevăr — e pagubă să ne pierdem vremea.

Ioachim Versigan,
inv. în granița.

Răsboiul italo-turc

Șanse de pace.

Roma. — Azi din nou sosesc știri despre posibilitatea unei apropiate păci între Italia și Turcia. De astădată Poarta arată semne mai vădite pentru pace, decât până acum.

Un bărbat de stat bineinformant asigură, că diplomația franceză își dedea silințe, ca răsboiul să se sfârșească încă în decursul iernii, dar că până acum silințele acestea, sprijinite și de Austro-Ungaria, Germania și Rusia, — n'au succes. Știrea despre trimiterea ambasadorului italian Garroni la Constantinopol, se desmintește.

Berlin. — Ziarului „Vossische Zeitung“ i-se cumunică din Berlin: În cercurile politice se vorbește, că pacea se va încheia imediat ce Turcia va declara, că abdice definitiv și necondiționat de Tripolis. La rândul său Italia e gata să primească toate celelalte puncte precum și partea convenită din datoria de stat.

Știri de pe câmpul de luptă.

Londra. — În Egipt au fost luate dispoziții stricte pentru a se împiedeca contrabanda de arme și munițiuni pe seama turcilor. Times spune, că aceasta s'a făcut, pentru că să nu se poate formula vre-o pretențiune față de Egipt pentru despăgubirea Italiei.

Tripolis. — Patrulele trimise în direcțiune sudică dela Ainzara n'au întâlnit trupe inamice. Ieri

noaptea vre-o 40 de bandiți au jefuit și prădat localitatea Gargares.

Benghazi. — Din tabăra turcească soldații încontinuu dezertează, deși șeful suprem al triburilor indigene a anunțat despre grabnice noi întăriri de trupe.

Vase italiene în Marea Roșie.

Londra. — Agenției Reuter i-se comunică din Hodeida, că la 1 ianuarie la amiazi ciurasa-tele italiene „Piemonte“ și „Puglia“ au bombardat tabăra turcească dela Djobora fără să-i fi făcut stricăciuni însemnate.

Englezii în Solum.

Berlin. — Din Cairo vine știrea, că ieri trei noi companii egiptene sub comanda ofițerilor englezi au fost trimise în Solum. Chedivul încă va merge acolo.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 ianuarie n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme moderată și ploii.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea ploii. Temperatura la amiazi a fost de 6.6 C.

Noul nostru roman. La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foaia ziarului nostru vestitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte“. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o icoană vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cetitor al „Românului“ să se simtă îndemnat a urmări zilnic foaia noastră.

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într-o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

Se caută la „Românul“ un bun corector, serios muncitor și cu pregătire suficientă. Oferte la ziar.

„Darul de anul nou al „Poporului Român“. Reproducem și în numărul acesta al „Românului“ articolul d-lui dr. Vasile Meșter, care ne-a inspirat gândul norocos al „darului de anul nou“.

D. dr. Iacob Hotăran, președintele cercului electoral al Siriei îi transmitem mulțumirile noastre pentru darul de 100 cor. cu care încheie lista noastră de astăzi.

Cunună eternă. Ilustritatea Sa domnul dr. Gheorghe Plopu, jude la Inalta Curte de casație din Budapesta și soția Silvia nasc. Tămășdan, au trimis Reuniunii femeilor române din Arad și provincie suma de 20 cor, ca cunună eternă pe sicriul tânărului răposat Aurel Beleş.

Logodnă. Letitia Avram nasc. Mărginean și (Albăiulia) locotenentul Victor Domșa (Budapesta) logodiți. Felicitări.

Pentru d. dr. Horia Petra-Petrescu. În nr. 279 al ziarului „Românul“, d-voastră, scriind despre jubileul „României June“, spuneți la pagina 3, coloana a treia, că cu ocazia jubileului de 25 ani a societății, s'a cântat și „O, alte Burschenherrlichkeit“.

E adevărat și regretăm faptul acesta. Pe aceeași pagină în aceeași coloană a „Românului“, d-voastră ați scris: „Să sperăm că se vor ținea cu aceeași pompă serbările de acuma, că se vor cânta cu aceeași dragoste cântecile noastre naționale, îmbinate cu acelea ale poporului german“.

Nu! Nu vom cânta cântece germane!

Spiritul național al studenților noștri de azi se deosebește de cel al generației dela 1896. Ne vom mulțumi numai cu cântecele noastre românești.

Aceste șire au menirea să informeze mai bine publicul românesc.

Cu stimă al d-tale

Ioan Grămadă,
cand. de prof.

„Poporul român din statul ungar” este titlul unei cărți ce va apărea în luna lui maiu 1912, în o extensiune de 32—35 coale de tipar, format 8° mare și care va cuprinde cele mai recente date și informații minuțioase și reale asupra tuturor ramurilor vieții publice ale poporului român din statul ungar, a vieții politice, religioase, culturale, sociale și economice, astfel că ea va fi o adevărată oglindă a vieții poporului român din statul ungar și un izvor exact de informații fidele pentru toți, aceia, cari se interesează și au datoria să se intereseze, ca frați, de acest popor. Autorii acestei lucrări, d. Silvestru Moldovan și d. dr. George Proca pun la dispoziția publicului nostru o carte din cele mai prețioase. Cuprinsul acestei cărți nu poate decât să intereseze pe orice român.

Din partea despărțământului Beiuș al „Asociațiunii” dăm loc următoarelor: Ne prezentăm înaintea d-voastre, ca și conducători ai despărțământului Beiuș al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Când am primit această onorifică sarcină, am avut în vedere un lucru: să ne îngrijim, după puteri, de educația economică și culturală a poporului, coborându-ne la sate, ca să ținem prelegeri, să aranjăm șezători, să înființăm tovărășii, reuniuni, biblioteci etc. Se înțelege, că toate aceste nu se pot realiza, dacă nu vom avea concursul binevoitor al cărturării noastre dela sate. De aceea, acum când iarna bate la ușile noastre, batem și noi la ușile d-voastre rugându-vă cu o căldură ce nu se poate cobori în cuvinte, să nu ne refuzați chemarea ce vi-o facem, ci să ne dați tot concursul posibil și anume:

Fiecare bun român să se înscrie membru la „Asociațiune”. Membrul ordinar plătește anual suma de 10 cor., contribuind în modul acesta la susținerea școlii civile de fete cu internat a Asociațiunii, la susținerea muzeului istoric și etnografic, precum și la tipărirea de cărți pentru poporul nostru.

Membrul ajutător plătește 2 cor., plus dela cei ce vor, încă o coroană, pentru acoperirea cheltuielilor curente. În contul sumei acesteia vor primi 10 broșuri și un calendar. Astfel de membri să se înscrie țărănimea noastră și comunele parohiale mai sărace.

Rugăm atât preoțimea, cât și învățătorimea să țină cursuri cu analfabeții.

Onorații domni preoți să binevoescă a ne comunica apoi următoarele:

a) câți știutori de carte sunt în satul ce-l păstorește, căci cu prilejul prelegerilor dorim să distribuim cărți cât mai multe.

b) doriți să aveți în satul d-voastră bibliotecă înființată de despărțământ sau ba?

c) Aveți societate de consum sau alte însoțiri? Dacă nu, doriți să înființați?

*

Vă rugăm, ca la aceste întrebări ale noastre să răspundeți până la 1 ianuarie n. 1912, trimițând totodată taxa și lista membrilor ordinari și ajutători.

Cine nu va răspunde la aceste îndatoriri de ordin cultural, se va face culpabil de cea mai păcătoasă nepăsare față de străduințele de luminare ale „Asociațiunii” noastre.

În încredințarea că nu se va afla nimeni, care să nu ne dea concursul binevoitor pentru promovarea intereselor noastre culturale și economice, vă rugăm, primiți asigurarea stimei noastre. — *Beiuș*, la 7/20 decembrie 1911. dr. Gavril Cosma, preș. despărțământului; dr. Cornel Nyeș, vice-președinte; Ioan Bușita, bibliotecar; Petru D. Papp, secretar; Vasile Ștefanica, cassar; dr. Ioan Ciordas, controlor. Membri în comitet: Coriolan Ardelean, dr. George Murășan, dr. Constantin Popoviciu, dr. Constantin Pavel, Ioan Roșu.

Neeroloage. *Alexiu Ardelean*, proprietar, membru în comitetul parohial și în reprezentanța orășenească, membru ordinar al „Asociațiunii” etc., a răposat marți, în 2 ianuarie st. n., în al 56-lea an al etății. Înmormântarea a avut loc joi, în 4 ianuarie n., în cimitirul gr. or. rom. din Beiuș.

— *Sidonia Muntean n. Roșiu*, văduvă de sub-jude reg., a răposat în 1 ianuarie 1912, în etate de 52 ani. Înmormântarea s'a făcut în 3 ianuarie 1912, la 2 ore p. m., după ritul bisericii gr. or. în cripta familiară din cimitirul de lângă biserica gr. cat. din Sibiu.

Transmitem adânc întristatelor familii condolențele noastre!

— Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință, că neuitatul nostru soț, tată, socru și bunic *Ioan Codrean*, paroh gr. or. român în Șiclău, a trecut la cele eterne în 19 decembrie st. v., în al 70-lea an al etății și al 46-lea an al fericitei sale căsătorii. Înmormântarea a avut loc miercuri, în 21 decembrie st. v. Odihnească în pace! Șiclău, 19 decembrie st. v. 1911. Văd. *Cristina Codrean n. Ciorogariu* soție; *Terenția* văd. Iercan, *Gabriela* măr. dr. Brădean, *Adriana* măr. dr. Ispravnic, *Nicolau Codrean* fiice și fiu; *Aurelia*, *Tudor*, *Mircea* și *Nerva Iercan*, *Sabin* și *Salvator Brădean*, *Letiția* și *Sever Ispravnic*, *Nicolau Codrean* nepoți; dr. *Atanasiu Brădean*, dr. *Sever Ispravnic*, *Elena Codrean n. Morariu* ginere și noră.

Sotia unui căpitan și aprodul. Într'o garizoană din nordul Ungariei s'a întâmplat următorul caz hazliu. Un căpitan în armată se căsătorise cu o boemă, care firește nu știa nici o boabă ungurește. Căpitanul acesta avea un servitor ungar, soldat în armată. Se știe, că la armată aprozii sunt întrebuințați și ca servitori. Așa a ajuns și aprodul ungar sub porunca doamnei de căpitan. Aici el ștergea ferestrelor, mătura și ștergea praful din odăi. Odată, într'o după amiază, căpitanul plecase la cafenea iar acasă rămăsese numai doamna și aprodul. Ungurul orânduia în prânzător, iar doamna ședea, aci într'un scaun cu spate și își pregătea o teiă. Prăjiturile pentru tea erau deasupra dulapului din prânzător. Doamna zise către aprod:

— Ioane, dă-mi un „pusserl”, — arătând spre dulap.

Aprodul stetea înmărmurit.

— Nu înțelegi? — se răsti doamna, — dă-mi un „pusserl”.

Aprodul stetea nemișcat.

— Îți poruncesc! — strigă doamna și lovi cu pumnul în masă.

Bietul aprod, ce era să facă, își șterse gura și aplecându-se o sărută pe doamna în frunte. Ea începu să strige, iar când veni căpitanul acasă îi povesti cele întâmplate. Căpitanul râdea de se prăpădea și istorisi și el colegilor lui întâmplarea nevestei lui cu aprodul. Toți râdeau, numai colonelul nu, ci în cealaltă zi dădu ordin să li-se explice aprozilor, că „pusserl”-ul e — prăjitură pentru tea.

La fondul casei împreună cu hală de vânzare al „Societății meseriașilor români din Blaj”, au intrat următoarele contribuiri benevoale: *Ioan Moldovan* cancelist la mitropolie 2 coroane; cu prilejul hirotonirii într'u preoții absolvenți în teologie: *Ioan Roman*, din Oroiu de Câmpie 2 coroane, *Vasile Mărgineanu*, *Ungurei*, *Victor Florea Iași*, *Ioan Todoran Bia*, *Ioan Făt Herseni*, *Ioan Rus Desmir*, *Victor Andreiu Chichișa*, *Vicențiu Pandrea Șinca*, *Vasile Moldovan Cergăul-mare* — toți câte 1 coroană; dr. *I. Moldovan*, avocat, *Aiud*, *N. Marcu*, preot, *Feleud* — câte 1 coroană; *B. 2 cor.* *cassa Poppelbaum*, *Viena* 5 cor.

Șematismul veneratului cler al arhiepiscopiei mitropolitane gr.-cat. române de Alba-Julie și Făgăraș pe anul 1911.

Blaj tipografia semin.-teol. gr.-cat.

Chestiunea Macedo-Română teză pentru licență susținută de *Constantin Șt. Licea*. București 1911.

Cruce pe mormântul lui Cârțan. A murit badea Cârțan, dar memoria nu i-s'a stins. I. P. S. Sa mitropolitul Moldovei a pus bază unui fond — donând 100 lei — cu menirea, ca să se ridice o cruce de piatră deasupra gliei, care acopere trupul mort al veșnicului călător — badea Cârțan. Un chip, care se va pune pe cruce: Badea Cârțan cu sacul de cărți în spate, — va simboliza întreaga viață a decedatului.

Stipendiu. Comisiunea economică a comitatului Sibiu a publicat un concurs la stipendiu anual de 260 cor. pentru cercetarea cursului de pomărit dela institutul de economie din Mediaș.

Cursul durează din 1 februarie 1912 până în 1 decembrie. Se admit la concurs tineri din comitatul Sibiu. Petițiile se adresează către vicecomite, până în 15 ianuarie 1912.

Aniversarea nașterii principesei Ileana. Azi, vineri, este aniversarea nașterii A. S. R. *principesa Ileana a României*.

Mica principesă s'a născut în 1908.

Li dorim mulți ani cu bine.

Găsirea craniului principelui Karageorgevici. Din Viena se anunță: Comisiunea de anchetă a constatat că craniul găsit într'un tufiș din cimitirul s. Marx în partea cimitirului unde se îngroapă ortodoxii, este al principelui *Alexandru Karageorgevici*.

Opera Rostanzilor la universitatea modernă din Paris. René Blum a ținut o conferință la universitatea modernă din Paris vorbind despre opera celor trei Rostanzi.

Un eveniment literar cu adevărat considerabil. Cei mai de seamă artiști francezi au interpretat cele mai celebre pagini din *Edmond Rostand*, *Rosemonde Rostand*, iar *Maurice Rostand* și-a recitat el însuș nouile sale poezii.

Sarah Bernhard, marea tragediană, a spus scena principală din „*Samaritaine*”.

Nafragiul unui vapor grecesc. Telegrama din Grecia anunță, că vaporul „*Titan*” sub pavilion grecesc, al armatorilor *C. Petalis* și *Domias* din Grecia, încărcat în Brăila la 3500 tone cereale, cu destinație pentru Anglia, s'a ciocnit de o stâncă în apele insulei *Hadros*, în Arhipelag, și s'a înecat.

Marfa era asigurată: 2000 tone la societățile de asigurare din țară și restul în străinătate. Vaporul acesta plecase din Brăila la 12 decembrie. Pagubele trec de un milion și jumătate. Din întreg echipagiul de 20 persoane n'au scăpat decât patru marinari.

Convocare. Cu convocare la §-ul 41 din statute, prin aceasta convocăm *adunare cercuală a despărțământului Bocsă al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român pe 27 decembrie st. v. a, la 11 ore a. m. în comuna Fizeș*, la care *P. T. domni* membrii, precum și alți iubitori și sprijinitori ai culturii poporului român sunt invitați a lua parte. Programul adunării: Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. Raportul anual al comitetului. Censurarea socoțiilor. Stabilirea bugetului pe anul viitor. Dizertațiuni. Alegerea biroului și a comitetului pe un nou period de trei ani. Propuneri. Distribuirea de cărți folositoare între popor. Inchiderea adunării. *Bocsa-montană*, în 21 decembrie, 1911. *Ioan Marcu*, directorul despărțământului. *Constantin Balean*, secretar.

Invitare. A 3-a zi de Crăciun; marți în 9 ianuarie, 1912, la orele 12 din zi comitetul despărțământului *Diciosânmartin* al „Asociațiunii” va ține prelegere populară în comuna *Căpâlna inferioară*, la care invită cu dragoste pe toți aceia din comuna *Căpâlna inferioară* și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român. Comitetul despărțământului.

Nou ziar mondial rusesc. În curând în Moscova va apare un nou ziar cotidian redactat de *Metcherikoff*. Noul ziar va apare în forma lui „*Novoje Vremja*”. Fundatorii sunt capitaliști străini și ruși, cari au depus un milion de ruble în această întreprindere.

Miune. Inchipește-ti, ce a spus comandantul forțului *Glatz*, când a fost înștiințat despre fuga norocoasă a căpitanului francez *Lux*!

— ?
— A spus, că: „*Fiat Lux*”! — Și din cauza aceasta el n'a fost bătut.

Confiscarea unui ziar bosniac. Ieri poliția bosniacă a confiscat ziarul „*Zeman*” organul oficial al partidului majorității mohamedane, pe motivul, că ziarul aceasta comenta într'un ton ironic și vătămător articolul ziarului „*Zeit*” din Viena care se ocupa cu legarea corectă a afacerii sării bosniace.

Epidemie de paralizie infantilă. La *Lancashire*, în Anglia, a izbucnit o misterioasă epidemie de paralizie infantilă, care seceră copii mici de 10 ani. O întreagă armată de medici a fost concentrată în vederea măsurilor de izolare și a studierii cauzelor epidemiei.

Găsirea unui sigil prețios. În *Sofia*, în *Bulgaria*, s'a găsit sigilul pierdut al universității din *Heidelberg*. Sigilul a fost predat ministerului

de justiție. Era de mult timp bătător la ochi, că în Bulgaria se află atât de mulți doctori cu diplomă din Heidelberg. Multe din aceste diplome vor fi falsificate. Diplomele suspecte vor fi trimise spre cercetare la Heidelberg.

Vânătoare princiară în pădurile Gângiova (România). Din Craiova vine știrea, că în pădurile dela Gângiova a avut loc o vânătoare princiară organizată de prefectul județului d. colonel Iosif Gârleșteanu în onoarea prințului moștenitor Ferdinand.

Din București pe parcursul satelor Padea, Bârza, Valea Stancului și până la Gângiova principele Ferdinand a fost salutat de țărani și de școlari și învățători din comunele amintite, cari erau înșirați dealungul drumului îmbrăcați în haine de sărbătoare.

Vânătoarea a început în 19 dec. v., la orele 9 și jumătate cu o pauză la orele 1 când a avut loc dejunul servit chiar în pădure.

Au fost împușcați la această vânătoare 172 iepuri, 8 vulpi și 4 sitari. Vânătoarea s'a terminat la orele 5 și jum.

Toți invitații s'au reîntors cu automobilele la castelul din Padea unde la orele 7 și jum. a avut loc o masă.

Principele a plecat apoi cu automobilul spre gara Șegarcea. Vagonul princiar a fost atașat trenului de persoane care a plecat spre București.

Principele Ferdinand a promis că va mai reveni și și-a exprimat mulțumiri de modul cum a fost primit și cum a decurs vânătoarea.

Ciocnire de trenuri evitată. O groaznică ciocnire era să se întâmple pe linia Mărășești-Iași care a fost evitată grație prezenței de spirit a unui mecanic.

Expresul nr. 19 ieșea din stația Buhăești în plină viteză, când de-odată mecanicul observă înaintea sa venind în sens opus, pe aceeași linie, acceleratul de Iași nr. 2. Acest accelerat era de asemenea în mare viteză.

Neperzându-și cumpătul, mecanicul trenului expres, strânse frâna cu aburi, opri brusc trenul și imedit îl dete înapoi, lăsând astfel acceleratul să treacă pe altă linie, căci scena se petrecea în dreptul unui macaz.

Nu se știe căror împrejurări se datorește această greșală, dar, fapt e că expresului i-s'a lăsat linia liberă, înainte de sosirea acceleratului în stația Buhăești.

Panica printre pasageri a fost mare.

Suprimarea ziarelor grecești din Turcia. Sub acest titlu cel mai vechiu ziar grecesc „Iris” scrie, că autoritățile turcești din Constantinopol au oprit apariția ziarelor grecești și anume „Isopolitia”, „Tahibnomos”, „Ameroliptos”, „Neologos” și „Prodos” din acea localitate. Cauza care a silit pe guvernul otoman, ca să ia astfel de măsuri drastice este că încă dela începutul lunei trecute zia-rele grecești au dus o campanie contra guvernului Said pașa.

Condamnări la moarte în Rusia. Tribunalul din Minsk, în Rusia, a osândit la moarte prin spânzurătoare pe șase prizonieri, cari au luat parte la răscoala din închisoare, dela 17 octombrie, în cursul căreia au fost uciși mai mulți agenți de poliție.

Conflictul dintre împăratul Wilhelm și moștenitorul tronului. Cercurile politice bine informate nu cred în șvonurile despre boala moștenitorului tronului german. Ele spun, că împăratul Wilhelm a voit să pedepsească pe fiul său pentru purtarea sa în Reichstag cu prilejul debaterii acordului franco-german, și i-a dat închisoare în garnizoană. Pretinsa boală nu este decât o explicație pentru publicul mare a acestei pedepse, prin care moștenitorul este despărțit de familia sa, deși i-s'a născut acum de curând un fiu.

Cercurile curții germane spun, că moștenitorul a refuzat să iscălească o declarație, prin care se obligă să se abțină în viitor dela orice manifestațiune politică. Chiar acum de curând, după discuțiunile din Reichstag, moștenitorul a declarat amicilor săi, că nu este mulțumit cu politica externă a tatălui său. Împăratul Wilhelm a auzit de această declarație și de aceea a pedepsit pe

fiul și moștenitorul său cu închisoare în garnizoană.

Meseriașii români din Arad invită la reprezentarea teatrală și concertul muzicii militare care se va aranja duminică în 25 decembrie 1911 (7 ianuarie 1912) în ziua primă de Crăciun în sala dela „Hotel Central” (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Încușul la 8 ore seara precis. Prețul de intrare: Loc rezervat 3 coroane. Loc. I. 2 cor. Loc. II. 1.50 cor. Loc. de stat 1 coroană. Venitul curat e destinat pentru îmbrăcarea învățăceilor săraci din Arad. — Ofertele benevole se primesc cu mulțumită la adresa d-lui Ioan Pitariu, tipografia diecezană, Arad, și se vor cvita pe cale ziaristică. Bilete de intrare se află de vânzare la librăriile „Tribuna”, „Diecezana” și seara la cassă. Programul: a) „Doina ciobanului”; b) „Steluța”; c) „Romana”; d) „Visuri”; e) „Poutpouri” exec. de Orchestra muzicii militare, a Reg. 33. „Nepotul răsfațat”, farsă în 5 acte. După o traducere a lui Ioan Șt. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian, jucată de: d. G. Dehelean, d-șoara Sofița Olariu, d. I. Lazar, d-ra Em. Jorz, d. Vasile Maniu, d. Dem. Bozgan, d-ra Elena Scorțariu, d. Dem. Boariu și d-ra Rozalia Șandru. După teatru urmează dans. Rugăm publicul să grăbească cu răscumpărarea biletelor, deoarece sunt toate locurile nume-rotate.

Opera unui arhitect român în Viena. „Unirea” scrie: Primim în bucurătoare știre că în 23 I. c. s'a redeschis în Viena restaurantul „Zur Grossen Tabakspfeiffe” situat în centrul orașului în imediată apropiere de Stefansplatz (I. Jasonirgottstrasse 6). Lucrările arhitectice s'au făcut după planurile și sub îngrijirea merituosului arhitect român d. Cesar Popovici, care trece de unul dintre cei mai talentați și distinși arhitecți ai capitalei austriace.

Nu exagerăm deloc, când constatăm pe baza criticei generale a ziarelor din Viena, că opera distinsului nostru compatriot și bun român a produs în toate cercurile artistice cea mai bună impresie, fiind recunoscută ca cea mai înaltă prestațiune de felul acesta.

Restaurantul „Zur Grossen Tabakspfeiffe” este azi localul cel mai frumos și mai cu fast aranjat din capitală.

Luxul discret, confortul simplu și soliditatea tuturor întocmirilor interne, face o impresie armonică asupra privitorului și contribuiesc la aceea, ca să se simtă bine într'un asemenea local.

Instalațiunile se extind peste 3 etaje: În sotterain pivnița orașencască (Stadtkeller), în partere câteva odăi pentru oaspeți, iar în întreg etajul prim mai multe săli mai mari și mai mici, pentru întâlniri familiare și intime.

Nu este aici locul să ne dimitem în detalii și în critice de artă căci promitem că vom reveni încă asupra acestei produțiuni artistice a unui român; voim să aducem însă și noi felicitările noastre românești — cel puțin tot atât de sincere ca și cele ale străinilor — dlui arhitect Cesar Popovici (de origine din Lipova) și să-i urăm încă multe succese de felul acesta.

Notăm încă, că proprietarul restaurantului Franz Rein a oferit masă gratuită pentru câte un student român sărac pe timp de mai mulți ani, luând în considerare sprijinul ce l-a avut totdeauna din partea Românilor și stima ce o poartă față de arhitectul român d. Cesar Popovici.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghetе, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

x Articoli de tombolă și pentru cadouri, în alegere uriașă, se află pe lângă prețurile cele mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

x Vei economisi bani mulți dacă cumperi cadouri de Crăciun dela orologierul și bijutierul Hirsch Jenő din colțul stradelor Forray și Rákoczi. Aci ți să dă ocaziune să cumperi un gherdan cu medalion din aur veritabil cu 19 cor., un inel de aur cu 4 cor., 50 fl., și o păreche de cercei de aur numai cu 3 cor.

x La firma Kerpel Izsó din Arad, să împrumută cărți de cotit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40. Cel mai bun isvor pentru cadouri de Crăciun.

Bibliografie

A apărut viața nouă nr. 21, cuprinzând: M. Russu: Umbrei mele, V. Vârcol: Psihologie populară, E. Isac: Vântul, W.: Originalitatea unui „filosof”, D. Protopopescu: Balada corăbiei, M. Răzmiriță: Cântec umbrei. Din mișcarea intelectuală: R. Ortiz: Il teatro Alfieriano, I. Dragoslav: Povestea trăsnetului, H. Poincaré despre studiile clasice. H. Evers: Huszadik Század despre cultura noastră.

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului Nicolae Iorga și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri fără șematism . . . . . 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	—30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	1.20
Russo, Cugetări și amintiri	—30
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normaliști, învățători și institutori	6.—
Carlyle Th., Eroii	2.—
Panfile T. Țărișoare de aur	—30
Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestățiunilor spiritiste	—60
Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese	—30
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată	1.—
Dr. Ghibu O.: Despre educație	1:50
Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a escoscomunicat pe autor din biserica creștină	—60
Demetriad M., Renegatul	—30
Chendi Il., Portrete literare	—30
Organizațiunea învățământului poporal din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipoș	3.—
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipoș	4.—
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart	—60
Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Ilieasa	—60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach	4.—
metodică	3.—
Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițerilor năsăudeni pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițarești	6.—
Lovinescu E. Scenete și fantazii	1:50
Prințesa Elena de Racovița Furiile amorului	1:20
Flacăra nr. 1, 2, 3, 4, și 5 á	20 fil.
Psihologia precedată de Somatoloepie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș	2.40
Dr. Onișor V.: Legimirea țării noastre	1.—
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice	—50
— Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX	10.—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte	—30

La comande să se alătore și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăglan.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie
 26 odăi aranjate cel mai modern.
 Supraveghiere medicală continuă (constantă).
 Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Boulevardul Ferenc-körut 29.
 Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**
 Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
 Telefon 88—99.

REGATUL ROMANIEI

PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5029/1911 Decembrie 14.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în zilele de **11, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 26, 28, 31 Ianuarie** și **3, 4, 7, 9, 11, 13, 15, 16 Februarie 1912, la ora 9 a. m.** se va ține la „Direcția Pyrotechniei Armatei”, licitație publică prin oferte închise, în conformitate cu legea comptabilității generale a statului, pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

Tot de odată se pune în vederea concurenților că ofertele trebuiesc întocmite pe serii de materiale cu arătarea în parte a cantităților și cu prețul unitar și total, spre a se înlesni comparațiile, cunoscând că se pot primi oferte și pentru mai puține feluri de materiale din serie sau chiar numai pentru un singur fel.

Supra oferte nu se primesc.

Nu se vor lua în seamă considerându-se ca neavenite ofertele care ar cuprinde alte condițiuni de cât cele prevăzute în caetul de sarcine și prezenta publicație.

Doritorii de a concura pot lua cunoștința de felul materialelor și condițiunile caetului de sarcine în toate zilele de lucru dela ora 8—11 a. m. și de 3—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Concurenți odată cu prezentarea ofertei vor depune și garanția de 10 la sută din valoarea furniturii.

Ofertele neînsoțite de garanție suficientă se vor considera ca neavenite.

Garanția se poate depune în numerar sau în efecte până la suma de 1000 lei, iar dela această sumă în sus nu se va primi decât în recepisa „Cassei de depuneri și Consemnațiuni.

Directorul Pyrotechniei
Colonel **Hepitu.**

Capul Secției 6-a
Locotenent **Dumitru.**

NOTA de zilele în care se vor ține licitație publică pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

11 IANUARIE 1912.

173 mt. păstav pentru reguloare.
651 mt. americană graosă.
776 mt. organin de mătase
140000 mt. șiret alb.
1898 buc. lavete.
10 kgr. 600 gr. ață de mătase
2025 mosoare ață de însălat
16020 mt. șiret de gris.
2150 mt. benzi de olandă.
14200 mt. pânză de dril
230 kgr. ață gris specială
32 mt. madapolon
4588 perechi mănuși de bumbac.

13 IANUARIE, 1912.

8000 kgr. degetare de oțel p. cămașa glonțului

La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

14 IANUARIE, 1912.

1760 kgr. ulei de rapiță.
1700 kgr. ulei mineral
10 kgr. scu topit
144 kgr. 500 gr. vaselină albă.
2437 kgr. untdelemn
33 kgr. unsoare consistentă
1205 kgr. 500 gr. săpun ordinar
162 kgr. hidrol
325 kgr. săpun de glicerină.
20 kgr. unsoare pentru mașini de cusut.
100 kgr. benzină.
92 kgr. ulei de stearină.
682 kgr. vaselină galbenă.

17 IANUARIE 1912.

96345 kgr. benzi de oțel pentru încărcătoare.
La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

19 IANUARIE 1912.

159 kgr. terpentin.
134 kgr. 750 gr. șelac în tălțițe orange.
9 cutii tibișir.
570 kgr. elei ordinar.
3 kgr. prusist de potasiu.
450 kgr. serobeală albă.
861 kgr. 500 gr. acid azotic,
5183 kgr. acid sulfuric.
3 kgr. tibișir (cretă).
1 kgr. drachenblut.
257 kgr. 500 gr. sodă caustică.
200 buc. tibișir albastru.
142 kgr. terpentin de veneția.

10 kgr. ferdevais.
1 kgr. 500 gr. astfallak.
2 kgr. goldiak.
5 kgr. 500 gumi gut.
2 kgr. vernice galben
80 kgr. ceară galbenă
71 kgr. ceară albă în rondole.
18 kgr. colofoniu.
13 kgr. nigrosin.
6 kgr. gumi eleni.
18 kgr. 500 gr. gumi mastie.
3 kgr. carbonat de amoniac.
1900 kgr. elei de plante rusesec.

21 IANUARIE 1912.

7 kgr. oțel 1/2 rotund.
373 kgr. pțel rotund turnat special.
383 kgr. oțel lat turnat special.
75 kgr. oțel pătrat turnat special.
600 kgr. oțel special pentru scule mari.
100 kgr. oțel rotund Gussthal.
240 kgr. oțel rotund maleabil.
108 kgr. oțel rotund Bessemer.
20 kgr. 500 gr. tablă de oțel.
27 kgr. 300 gr. oțel rotund diamant.
58 kgr. oțel lat rapid.
74 kgr. oțel pătrat rapid.
30 kgr. oțel lat Gussthal.

La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

23 IANUARIE 1912.

213 kgr. fer lat.
105 kgr. fer rotund.
1570 kgr. tablă de fer.
4000 buc. tablă albă pentru agrafe 40 la ladă.
87 kgr. tablă de zine.

26 IANUARIE 1912.

29220 kgr. plumb.
1480 kgr. antimoniu Regulus.
254 kgr. 600 gr. bismuth.
650 kgr. benzin do staniu.
La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

28 IANUARIE 1912.

22700 buc. etichete pentru cutii
103720 buc. etichete pentru lăzi.
2460000 buc. etichete roșii pentru cutii.
2400000 buc. etichete roșii pentru șiret.
64000 buc. etichete roșii pentru lăzi.
360000 buc. etichete albe pentru lăzi.

26000 buc. etichete speciale cu anul de fabricație al pulberii.
28000 buc. etichete albe tip 1.
18,000 buc. schite albn tip 2.

31 IANUARIE 1912.

6100 buc. nituri de fer.
28 kgr. 500 gr. sârmă de oțel.
14 kgr. 500 gr. sârmă de oțel coardă de pian.
1 kgr. 500 gr. pânză de oțel pentru arcuți.
10 kgr. sârmă de oțel în vergi drepte.
130500 buc. șuruburi de fier pentru lemn.
41 pachete ținte de fier.
1200 buc. nituri de aramă.
257 kgr. sârmă de alamă.
127 buc. ferăstrae pentru metal.
70 gr. sârmă de platină.
57 buc. tocile carborundum.
53 kgr. sârmă nichel.
1 kgr. 500 gr. compoziție de argint pentru lipit.
100 buc. tuburi pentru cronograf de argintat.
10 buc. biureți mari pentru uns.
20 buc. biureți mici pentru uns.
221 buc. mânere de piele.

3 FEBRUARIE 1912.

1645 buc. burghie spirale.
8 buc. cuțite circulare.
300 buc. cifre de oțel.
2 stampilă cu dată rotativă
15 buc. ferăstrae circulare.
120 buc. bile de oțel.
1 serie bile de oțel pentru laminat.
152 buc. burghie de 5 mm.
1667 buc. pile diferite.
370 buc. pile de clasornicar.
20 buc. pile de ferăstrău.

4 FEBRUARIE 1912.

1409 kgr. bumbac pentru șters mașini.
450 kgr. postav pentru curățit.
5484 coli pânză șmirghel.
77 kgr. praful de șmirghel.
117 kgr. alcool cu aldeidă,
1172 kgr. alcool cu șelac.
1516 kgr. gaz ordinar.
1500 kgr. petrol regal Wachintong.
109 kgr. sare ordinară.
20 kgr. frânghie.
25 buc. vopsea zinover (aquarelle).

7 FEBRUARIE 1912.

14 m3.400 scânduri de brad.
0 m3.240 lemn de carven.
6 m. 1. lemn de frasin.
47350 kgr. lemne de fag pentru foc.

8870 kgr. rumegătură de ferăstrău.
60 buc. lemn de corn.
170 buc. doage de stejar.

9 FEBRUARIE 1912.

3375 coale hârtie filtru.
5 kgr. hârtie de gloanțe.
29120 coale hârtie galbenă subțire.
252 kgr. hârtie albă coale mari.
7 kgr. tuș negru chimic.
30 buc. cutii cu tampon pentru tuș.
1180 coale hârtie vegetală.
625 mt. hârtie pergament.
40 mt. hârtie de calc.
40000 kgr. carton galben.
11 kgr. carton lustruit.
465 buc. carton galben pentru capace.

11 FEBRUARIE 1912.

209 buc. pensule diferite.
18 buc. pensule late.
2 buc. pensule pentru fuluminat.
170 buc. pensule păr de câmilă diferite.
9 buc. pensule păr de biber.
65 buc. pensule (periute) pentru uns

13 FEBRUARIE 1912

61760 Kgr. rotonde mari pentru tuburi de 120 mm.
La această licitație nu poate lua parte decât
Cassele invitate special.

15 FEBRUARIE 1912.

1500 ace ordinare.
1100 ace de mașină.
52000 buc. catarâmi dupe model.
100 buc. agrafe pentru curele.

16 FEBRUARIE 1912.

173 Kgr. 500 benzi de alamă pentru capse.
62 Kgr. aramă în bare.
100 Kgr. tablă de aramă.
9335 Kgr. alamă în bare de 33,5 mm.
264 Kgr. alamă în bare de 7,5 mm.
42 Kgr. tablă de alamă.
1650 Kgr. degetare de aramă pentru glonțul de
revolvere Md. 96.
4100 Kgr. degetare de alamă pentru tuburi de
revolver Md. 96.
30 Kgr. 500 benzi de aramă.

La această licitație nu pot lua parte de oât
Cassele invitate special.

Directorul Pyrotechniei
Colonel Hepitu.

Caut

un tânăr român,

notar diplomat,

care ar ocupa postul de subnotar în un
cerc curat românesc. La caz de ar corespunde,
poate avea șanse de a fi ales notar,
în timp scurt. Ofertele să se trimită la
administrația foii.

Schultz Lajos

comerciant de caș, unt și zaharicale.

ARAD, Strada Weitzer János Nr. 9.
Telefon Nr. 733. — Adresa pentru telegoame: Schultz, Arad.

În vederea sărbătorilor apropiate ofer:
1 sticlă de asu Tokaj, de a lui Dr. Szabó : Kor. 3.—
1 „ „ din podgor. dela Tokaj „ „ 1.50
1/10 lit. roșu de Baraka, de a lui Szalay : „ 1.20
1 „ șiller „ „ „ „ „ 1.—
tot soiul de rumuri, licoruri atât engleze cât și din patrie,
cognacuri, vinarsuri de drojde, silvoriu vinarsuri juepen,
destilațiuni de persece etc. Am depozit permanent în cașuri
proaspete, din patrie și străinătate. Sardele, păstravi și
alte soiuri de pești în oleu. Cu deosebire ofer pentru serate:
păstravi de mare cu aspice, în cuti dela 1—2 litre, pe lângă
cele mai avantajoase prețuri. Brânză Liptó, rochefort cu
unt, șalată de pește. Ciocolată de Suchard, bonboane,
prăjituri pentru ceai. Șampanie Törley și Transilvania.

Rugând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

SCHULTZ LAJOS,
ARAD, STRADA WEITZER-JÁNOS Nr. 9.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr. . . . . Cor. 1.60
Portorico 1/2 „ . . . . . „ 1.90
Cuba 1/2 „ . . . . . „ 2.—
Iava aur „ . . . . . „ 1.70

Cafea prăjită:

(În prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/3 Klgr. . . . . Cor. 1.90
Calitate fină 1/2 „ . . . . . „ 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me-
nado, Mocca) 1/2 Klgr. . . . . „ 2.60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr. . . . . Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 „ . . . . . „ 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr. . . . . „ 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr. . . . . „ 6.—
Tea Ceylon foarte aromativă 1/2 „ . . . . . „ 7.—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru
tea 1/2 Klgr. . . . . „ —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie . Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia . . . . . „ 2.40
1 sticlă 7/10 rum de Jamaica . . . . . „ 3.50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se
vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare ocomeroiant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

în edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.
(Nr. telefonului 809).

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată incre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann ≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-
gazinul meu voi vin-
de-o cu prețul de
cumpărare, unii arti-
coli chiar și sub acest
preț. Să ofere deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui ca-
douri de Crăciun și
Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde
veți afla obiectele potrivite, mai
ieftin ca ori unde. Să vinde în
săptămâna asta și până când
am din rezervă; confecții pentru
dame și fete; articoli de blă-
nărie, mufuri; toalete bine croite,
bluze, postavuri, parcheturi,
pânze și ștergere pe lângă pre-
țuri uimitor de ieftine. Mătase
curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel
de articoli corespunzători
pentru cadouri de Crăciun.

Paltoane-raglan lungi, pentru
dame cu guler de blană, acum
costă numai 19 florini, prețul de
odinioară a fost 35 florini.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

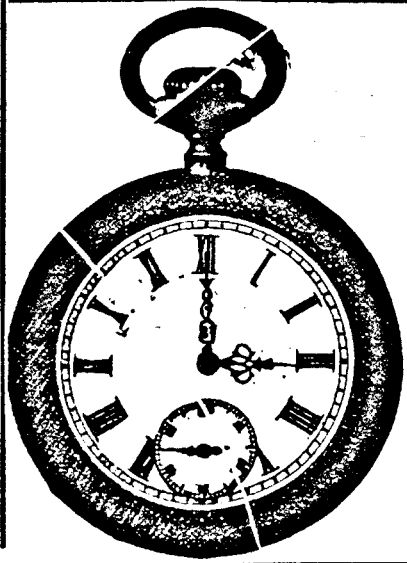
are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaerice**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în această privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU SĂRBĂTORILE DE CRĂCIUN
 ȘI ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
 CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ
 NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
 PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPĂRA PE LÂNGĂ
 PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
 DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
 DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
 ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE TOAMNĂ ȘI DE IARNĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMĂ-
 NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, FLANELE, ȘI
 PARCHETURI, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI
 DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA.

ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

= 1911 =

S'a deschis expozițiunea pentru „Crăciunul românesc”

dela bazarul-mare a lui

FISCHER SIMON

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 12.

ALEGERE URIAȘĂ.

ARANJAMENT LUXOS.

Jucării pentru copii!

Articoli de modă pentru domni!

Cadouri!

„ „ „ „ dame!

Articole de lux și pielării!

Corfe și trăsuri pentru copii!

Cele mai moderate prețuri se pot vedea în galantare!

Depozit mare spre alegere
de
zaharicale pentru Crăciun
se capătă la

MESSER ILLÉS

comerciant de zaharicale,
: ciocolade și poame. :

Strada Deák-Ferenc Nr. 4.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

Andrássy Gábor măsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de măsurit. Primesc tofeul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
măsar de mobilă și zidiri.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrássy Nr. 20.

Comandele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrássy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL”
INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă eele mai
moderate prețuri și soiuri de vin de masă
viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu
rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea eco-
nomică

„MUGURUL”
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost
atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.
La cumpărări pe credit cele mai
ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni
gratis și franco!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiția de reușită este de a folosi material solid! —

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de cu-
rățirea și nobilitarea feței, care se deo-
sebește de toate mijloacele cunoscute până
acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei
tinerească imprimată feței o finețe de catifea,
îndepărtează pistrii și alunițele, netezește
încrêșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem,
ca toate produsele mele de Serail, constă,
din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută
doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde
scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.